

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2013.11.20
C(2013) 7884 final

<p>Pagal 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias EB Sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles, susijusias su profesine paslaptimi laikomos informacijos neatskleidimu, 24 ir 25 straipsnį skelbiamame šio sprendimo variante kai kuri informacija buvo praleista. Praleista informacija pažymėta taip – [...].</p>	<p style="text-align: center;">VIEŠASIS VARIANTAS</p> <p>Šis dokumentas yra vidinis Komisijos dokumentas, kuris pateikiamas tik kaip informacija.</p>
--	---

Tema: Valstybės pagalba SA.36740 (2013/NN) – Lietuva
pagalba AB „Klaipėdos nafta“ – SGD terminalas

Gerb. Ministre,

1. PROCEDŪRA

- (1) 2013 m. spalio 28 d. Lietuva pranešė apie pagalbos priemones, susijusias su suskystintų gamtinių dujų terminalo (toliau – SGD terminalas) įrengimu ir eksploatavimu Klaipėdos jūrų uoste. Papildoma informacija pateikta 2013 m. spalio 29 d.
- (2) Prieš minėtą pranešimą 2012 m. lapkričio 28 d. Lietuvos dujų asociacija pateikė skundą, kuriame teigė, kad SGT terminalui ketinama teikti neteisėtą ir nesuderinamą valstybės pagalbą.
- (3) 2013 m. kovo 15 d. skundas persiūstas Lietuvai. Lietuva savo pastabas pateikė 2013 m. balandžio 15 d. ir 19 d.
- (4) 2013 m. kovo 20 d. skundo pateikėjo paprašyta pagrįsti tam tikrus skundo aspektus, tačiau skundo pateikėjas papildomos informacijos nepateikė.

Linui LINKEVIČIUI
Užsienio reikalų ministerija
J. Tumo-Vaižganto g. 2
LT-01511 Vilnius
LIETUVOS RESPUBLIKA

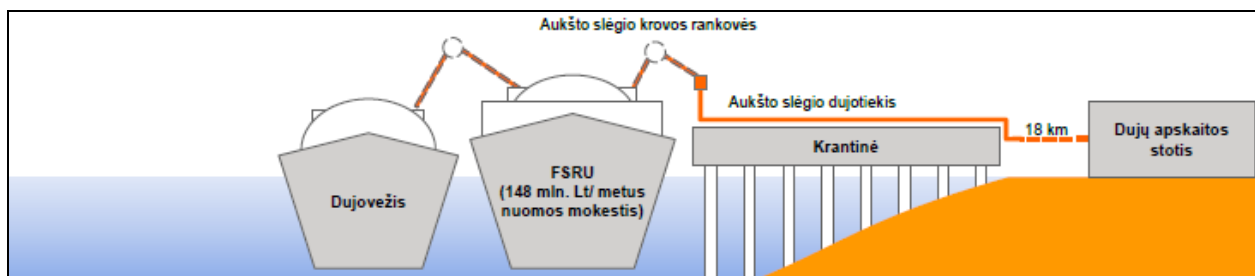
2. PAGALBOS PRIEMONĖS APIBŪDINIMAS

2.1. Suskystintų gamtinių dujų terminalo įrengimas ir eksploatavimas

- (5) Prisijungdama prie ES dujų rinkos, Lietuva siekia sumažinti savo priklausomybę nuo vienintelio dujų tiekėjo „Gazprom“, sukurti konkurencingą dujų rinką ir taip padidinti energijos tiekimo saugumą. Todėl ji siekia įrengti ir eksploatuoti suskystintų gamtinių dujų (SGD) terminalą ir prijungti jį prie Lietuvos gamtinių dujų perdavimo sistemos. Planuojama SGD terminalo eksploatacijos pradžia – 2014 m. gruodžio 3 d.
- (6) 2010 m. liepos 21 d. Lietuvos Vyriausybės nutarimu AB „Klaipėdos nafta“ (toliau – KN) paskirta SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrove. Kaip projektą įgyvendinanti bendrovė, KN yra atsakinga už SGD terminalo infrastruktūros plėtrą ir įrengimą, kol SGD terminalas bus prijungtas prie gamtinių dujų perdavimo sistemos ir pradėtas eksploatuoti. Tiekimo saugumo sumetimais terminalo operatoriumi Lietuva taip pat ketina paskirti KN.
- (7) Su infrastruktūra susijusi projekto dalis apima SGD terminalo, susijusios uosto infrastruktūros Klaipėdos jūrų uoste ir jungties su dujų tinklu įrengimą.
- (8) SGD terminalą sudaro plaukiojančioji suskystintų gamtinių dujų saugykla ir dujinimo įrenginys (toliau – plaukiojančioji saugykla su dujinimo įrenginiu arba FSRU (angl. *floating liquefied natural gas storage and regasification unit*)), taip pat susiję energetikos statiniai bei įrenginiai. FSRU pastatys per viešąjį konkursą atrinkta bendrovė „Höegh LNG“ ir „Klaipėdos nafta“ ja galės naudotis pagal 10 metų nuomos sutartį su išpirkimo galimybe. Numatytas SGD terminalo saugyklos bendras pajėgumas ir dydis – 170 000 m³ ir maksimalus techninis dujinimo pajėgumas – iki 4 mlrd. m³ per metus (maždaug 11 mln. m³ per dieną).
- (9) SGD terminalo jungtį sudaro 18 km ilgio aukšto slėgio gamtinių dujų dujotiekis, jungiantis SGD terminalą su gamtinių dujų perdavimo sistema.
- (10) Kad FSRU būtų galima prišvartuoti, taip pat transportuoti SGD į SGD terminalą ir jas perpilti, reikalinga papildoma uosto infrastruktūra. Tai visų pirma yra krantinės statyba Klaipėdos jūrų uoste, taip pat uosto infrastruktūros, reikalingos SGD dujovežiams švartuoti, plėtra (pvz., uosto gilinimas, krantinė, navigacijos ir radiolokacijos įrenginiai ir kt.).
- (11) KN bus tiesiogiai atsakinga už dalį būtinų uosto infrastruktūros darbų (krantinės įrenginiai virš vaterlinijos). Uosto direkcija (KVJUD, kontroliuojama valstybės) yra atsakinga už likusių uosto infrastruktūros darbų finansavimą. KN neturės nuosavybės teisės į uosto infrastruktūrą, nes pagal galiojančius įstatymus nuosavybės teisę į jūrų uosto infrastruktūrą gali turėti tik Lietuvos Respublika. Todėl KN bus kompensuota dalis jos patirtų su krantinės įrengimu susijusių sąnaudų (50 %) ir uosto infrastruktūra ji toliau naudosis pagal sutartį su KVJUD. KN, kaip ir kiti naudotojai, mokės už uosto naudojimą; be to, ji mokės metinį mokesį už krantinės naudojimą, apskaičiuotą pagal KVJUD investicijų į uosto infrastruktūrą sumą (įskaitant KN kompensuotas investicijas), atsižvelgiant į 20 metų investicijų grąžos laikotarpį ir 5 % vidinę grąžos

normą (VGN). Ši graža atitinka gražos normą, paprastai taikomą kitiems uosto infrastruktūros plėtros projektams. Kad KVJUD pelnas nebūtų perviršinis, metinis mokestis už krantinės naudojimą sumažinamas atimant mokesčių, kuriuos KN ir kiti naudotojai sumoka už tos uosto infrastruktūros dalies naudojimą, sumą. Šiuo metu apskaičiuota, kad KN turės mokėti [...] * mln. EUR per metus nuomą už krantinės naudojimą¹.

1 pav. SGD terminalo infrastruktūra

Šaltinis: AB „Klaipėdos nafta“

(12) Be to, bus padidinta ir išplėsta gamtinių dujų perdavimo sistema, kad vartotojams būtų tiekiamos per SGD terminalą importuotos dujos, išnaudojant SGD terminalo maksimalų techninį dujinimo pajėgumą (t. y. 4 mlrd. m³ per metus). Planuojami šie gamtinių dujų perdavimo sistemos plėtros darbai:

- gamtinių dujų dujotiekio *Klaipėda–Kuršėnai* rekonstrukcija ir jo skersmens padidinimas nuo 300 mm iki 700 mm (šiaurinis gamtinių dujų tiekimo koridorius) – juo iš SGD terminalo bus galima tiekti iki 4 mlrd. m³ gamtinių dujų per metus. Nors šio dujotiekio rekonstrukcija yra svarbi vykdant SGD terminalo projektą, ji svarstoma jau nuo 2005 m. ir yra įtraukta į 2007 m. Nacionalinę energetikos strategiją.
- gamtinių dujų dujotiekio *Klaipėda–Jurbarkas* statyba (pietinis gamtinių dujų tiekimo koridorius), planuojama eksploatacijos pradžia – 2013 m.; juo iš SGD terminalo bus galima tiekti iki 2 mlrd. m³ gamtinių dujų per metus. Šio dujotiekio statybą gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius (PSO) planuoja nuo 2005 m.

(13) Darbus atliks PSO. Gali būti, kad PSO tiems darbams arba jų daliai atlikti prašys subsidijų. Subsidijų paraiškos į šį pranešimą neįtrauktos.

¹ Ši infrastruktūra skiriasi nuo infrastruktūros, susijusios su byla SA.30742 – LT – Klaipėdos keleivių ir krovinių keltų terminalo infrastruktūros statyba (patvirtinta 2012 m. vasario 22 d.); tai papildoma infrastruktūra.

* *Konfidenciali informacija*

2.2. Gavėjas

- (14) AB „Klaipėdos nafta“ – valstybės valdoma bendrovė, kurios 72,3 % akcijų priklauso Lietuvos valstybei. Likusi akcijų dalis priklauso privatiems investuotojams.
- (15) KN taip pat yra Klaipėdos naftos terminalo savininkė ir operatorė. Jos veikla naftos sektoriuje yra susijusi su naftos produktų perkrova iš geležinkelių cisternų į tanklaivius. KN nafta neprekiauja.
- (16) KN neprekiaus dujomis ir jų netieks. Suskystintas gamtines dujas per SGD terminalą tiekis UAB LITGAS – 100 % šios bendrovės akcijų anksčiau priklausė KN, tačiau nuo 2013 m. spalio 15 d. ją kontroliuoja UAB „Lietuvos Energija“ (kuriai priklauso du trečdaliai akcijų).

2.3. Įrengimo ir eksploatavimo sąnaudos

- (17) Su projektu susijusioms investicijoms į infrastruktūrą prireiks 453 mln. LTL (maždaug 131,2 mln. EUR): projekto valdymui (64,87 mln. EUR), dujotiekių, jungiančių terminalą su perdavimo sistema, ir dujų apskaitos stočiai (40,7 mln. EUR) ir krantinei (25,6 mln. EUR). FSRU nuoma² per 10 metų nuomos laikotarpį atsieis maždaug [...] mln. EUR (grynoji dabartinė vertė (GDV) – [...] mln. EUR), o numatyta jos įsigijimo po 10 metų nuomos kaina – [...] mln. EUR ([...] mln. EUR GDV).
- (18) KVJUD vykdomos Klaipėdos jūrų uosto infrastruktūros plėtros sąnaudos bus 160 mln. LTL (maždaug 49,24 mln. EUR).
- (19) Visos tos infrastruktūros sąnaudos – 508,28 mln. EUR (GDV).
- (20) Terminalo ir susijusios infrastruktūros pastoviosios eksploatavimo sąnaudos (priežiūra, personalas, draudimas, rinkodara) esminės infrastruktūros nusidėvėjimo laikotarpiu (jungiamajam dujotiekiui – 55 metai; kitų infrastruktūros objektų nusidėvėjimo laikotarpiai nurodyti 60 dalyje) bus [...] mln. EUR (GDV).
- (21) Kintamosios eksploatavimo sąnaudos (priklausomai nuo išdujinto kiekio) yra [...] mln. EUR (GDV).

² [konfidencialu – verslo paslaptis – nusidėvėjimas]

	2015F	2020F	2025F	2028F	2035F	2045F	2069F		
Išdujintas kiekis, mlrd. m ³	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]		
000 EUR	2015F	2020F	2025F	2028F	2035F	2045F	2069F	SUMA (2015– 2069 m.)	GDV 2015– 2069 m.
Su investicija susijusios sąnaudos	[...]	[...]	[...] ³	[...] ⁴	[...] ⁵	[...] ⁶	[...]	[...]	[...]
Pastoviosios eksploataavimo sąnaudos	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Kintamosios eksploataavimo sąnaudos	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Finansavimo išlaidos	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

2.4. Projekto istorija

- (22) 2007 m. Lietuvos parlamentas priėjo prie išvados, kad SGD terminalas būtų tinkamiausia infrastruktūra, galinti užtikrinti alternatyvų gamtinių dujų tiekimą į Lietuvą ir padidinti Lietuvos nacionalinį energijos tiekimo saugumą⁷.
- (23) 2007 m. gruodžio 27 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė Nutarimą Nr. 1442, kuriuo patvirtino 2008–2012 m. Nacionalinės energetikos strategijos įgyvendinimo planą, ir pavedė Ūkio ministerijai atlikti SGD terminalo įrengimo Lietuvoje galimybių studiją.
- (24) 2010 m. rugsėjo 30 d. Lietuvos parlamentas priėmė Nutarimą Nr. XI-1050, kuriuo pasiūlė Vyriausybei iki 2010 m. lapkričio 15 d. parengti detalų SGD terminalo įrengimo Lietuvoje plano projektą, taip pat numatyti galimybę projektą finansuoti ne tik valstybės biudžeto, bet ir Europos Sąjungos fondų ir privataus kapitalo lėšomis.
- (25) 2012 m. vasario 7 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė Nutarimą Nr. 175, kuriuo patvirtino 2008–2012 m. Nacionalinės energetikos strategijos pakeitimus. Šiuo nutarimu Vyriausybė nusprendė įrengti SGD terminalą ir paskyrė KN už projekto įgyvendinimą atsakinga bendrove.

³ [konfidencialu – verslo paslaptis – nusidėvėjimas]

⁴ [konfidencialu – verslo paslaptis – nusidėvėjimas]

⁵ [konfidencialu – verslo paslaptis – nusidėvėjimas]

⁶ [konfidencialu – verslo paslaptis – nusidėvėjimas]

⁷ 2007 m. sausio 18 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas Nr. X-1046 dėl 2008–2012 m. Nacionalinės energetikos strategijos patvirtinimo.

- (26) 2012 m. vasario 15 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė Nutarimą Nr. 199, kuriuo i) KN pavedė įrengti SGD terminalą ir ii) Energetikos ministerijai pavedė priimti visus sprendimus, užtikrinančius, kad KN būtų suteiktos visos projektui finansuoti reikalingos garantijos, įskaitant, be kita ko, valstybės garantiją.
- (27) Siekdama užtikrinti SGD terminalo įrengimą ir jo veikimą ateityje, 2012 m. birželio 12 d. Lietuva priėmė SGD terminalo įstatymą⁸.
- (28) Šiame įstatyme nustatyta, kad SGD terminalas ir jo jungtis su perdavimo sistema pripažįstami strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčiais įrenginiais. SGD terminalo operatorius pripažįstamas strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčia įmone. Pagal SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 1 dalį SGD terminalo projektą turi įgyvendinti bendrovė, kurioje valstybei priklauso ne mažiau kaip 2/3 balsų suteikiančių akcijų.
- (29) Pagal SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 2 dalį bendrovė, kuriai pavesta įgyvendinti projektą, turi atlikti SGD terminalo infrastruktūros plėtros ir įrengimo darbus, taip pat jį eksploatuoti teisės aktų nustatyta tvarka. Pagal 4 straipsnio 4 dalį projekto įgyvendinimą pagal kompetenciją prižiūri ir kontroliuoja Energetikos ministerija.
- (30) SGD terminalo įstatymo 9 straipsnyje nustatyta, kad SGD terminalą ir jo jungtį su perdavimo sistema eksploatuoja SGD terminalo operatorius, teisės aktų nustatyta tvarka užtikrindamas saugų ir patikimą SGD įrenginių funkcionavimą. 10 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad teisė naudotis SGD terminalo infrastruktūra gamtinių dujų sistemos naudotojams užtikrinama nediskriminaciniais pagrindais.
- (31) SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nustatomas SGD priedas (papildoma dedamoji) – specialus perdavimo sistemos naudotojams taikomas mokestis (toliau – SGD priedas). Jį rinks PSO ir po reguliavimo institucijos, t. y. Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – NRI, nacionalinė reguliavimo institucija) patvirtinimo perves KN, kad ji galėtų finansuoti dalį terminalo ir susijusios infrastruktūros įrengimo ir eksploatavimo sąnaudų.
- (32) SGD terminalo įstatymo 11 straipsnyje nustatomas įpareigojimas tam tikriems energijos gamintojams⁹ pirkti paskirtą minimalų per SGD terminalą importuotų gamtinių dujų kiekį (toliau – pirkimo įpareigojimas; žr. 39 dalį).

2.5. Projekto finansavimas, pagalba suma ir trukmė

- (33) KN vykdomi infrastruktūros projektai iš esmės bus finansuojami iš tarptautinių finansų įstaigų (EIB, [***kitų finansų įstaigų***]) skolintomis lėšomis.

⁸ Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymas (Nr. XI-2053), 2012 m. birželio 12 d. (Valstybės žinios, 2012 m., Nr. 68-3466).

⁹ Įpareigotieji energijos gamintojai – elektros arba šilumos energijos gamintojai, kuriems nustatyti viešosios paslaugos įpareigojimai arba kurių gaminamos energijos kaina yra reguliuojama, įskaitant AB „Lietuvos energija“ ir centrinio šildymo (kogeneracines) jėgaines.

- (34) 100 % valstybės garantijos bus suteiktos EIB ir [***kitų finansų įstaigų***]¹⁰ paskoloms užtikrinti (šiuo metu 116 mln. EUR), sumokėjus vienkartinį 0,1 % nuo atitinkamos paskolos sumos mokestį.
- (35) Be to, SGD terminalo įstatyme numatyta, kad jei KN negalės gauti pakankamai lėšų įrengimo sąnaudoms padengti, ji turi teisę likusias lėšas gauti iš SGD priedo (žr. (47) konstatuojamąją dalį).
- (36) Nuo 2014 m. gruodžio 3 d. (eksploatacijos pradžia) likusias investicines sąnaudas, FSRU nuomos sąnaudas ir pastoviąsias eksploataavimo sąnaudas (t. y. visas eksploataavimo išlaidas, kurios nepriklauso nuo išdujinto kiekio) KN galės padengti iš SGD priedo, kuris bus pridedamas prie perdavimo tarifo.
- (37) Kintamąsias eksploataavimo sąnaudas KN padengs iš pajamų, gautų teikiant dujinimo paslaugas. Lietuvos reguliavimo institucija nustato terminalo prieigos reguliuojamų tarifų metodiką. Šiuo metu metodika įtraukta į Nutarimo Nr. O3-367¹¹ 39 straipsnį ir bus persvarstyta kas 5 metus. Nutarimo Nr. O3-367 39 straipsnyje nustatytoje metodikoje numatytas dujinimo tarifų skaičiavimas, pagrįstas dujinimo paslaugų kintamosiomis sąnaudomis, nustatytais remiantis SGD terminalo techniniais parametrais ir suskystintų gamtinių dujų kiekiu per metus. Manoma, kad planuojamu taikymo laikotarpiu, kuris atitinka esminės infrastruktūros amortizacijos laikotarpį (55 metai), pajamos iš tarifų sudarys [...] mln. EUR (nominaliaja verte; tai atitinka [...] mln. EUR grynąja dabartine verte). Su pirkimo įpareigojimu susijusi dalis (0,54 mlrd. m³* numatomas tarifas* – 10) turėtų būti maždaug [...] mln. EUR (nominaliaja verte).
- (38) Lietuvos institucijos pateikė šią projekto, apie kurį pranešta, finansinę analizę:

000 EUR	
GDV be valstybės garantijos ir SGD priedo	-[...]
VGN su valstybės garantija ir SGD priedu	[...]
GDV su valstybės garantija ir SGD priedu	-[...] ¹²
VGN su valstybės garantija ir SGD priedu	[...]%

¹⁰ EIB paskola – 87 mln. EUR. Maždaug [...] mln. EUR [***kitų finansų įstaigų***] paskola yra svarstoma. Likusios maždaug [...] mln. EUR investicinės sąnaudos bus finansuojamos komercinių bankų suteiktomis paskolomis ir (arba) KN kapitalo lėšomis.

¹¹ 2013 m. rugsėjo 13 d. Nutarimas dėl valstybės reguliuojamų kainų gamtinių dujų sektoriuje nustatymo metodikos patvirtinimo.

¹² Skaičiavimas grindžiamas [...] diskonto norma („Swedbank“ apskaičiuota sektoriuje taikoma grąžos norma). Lietuva taip pat pateikė diskonto normų pokyčių jautrumo analizę, iš kurios matyti, kad GDV teikiant pagalbą dar labiau didėja mažėjant diskonto normai. GDV yra teigiama, kai diskonto norma yra [...] arba mažiau.

2.6. Pirkimo įpareigojimas

- (39) Siekiant užtikrinti SGD terminalo plėtrą pirmaisiais eksploataavimo metais SGD terminalo įstatyme nustatytas procesas, pagal kurį SGD dujos iš terminalo perkamos remiantis tam tikrų elektros ir šilumos energijos gamintojų įpareigojimu pirkti paskirtą minimalų per SGD terminalą importuotų gamtinių dujų kiekį. Bendrovės, kurioms nustatomas pirkimo (arba „paėmimo“) įpareigojimas, yra visos įmonės, veikiančios reguliuojamame elektros arba šilumos energijos gamybos rinkos segmente. Jos vadinamos įpareigotaisiais pirkėjais ir apima tiek privačias, tiek valstybės įmones. Tą minimalų kiekį Vyriausybė nustatys tam, kad užtikrintų stabilų būtiną terminalo eksploatavimą (iš esmės 0,54 mlrd. m³)¹³. Dujos bus perkamos iš „paskirtojo tiekėjo“¹⁴, kuris turės susirasti per terminalą dujas tiekiančius SGD tiekėjus. Visi kiti Lietuvoje veikiantys gamtinių dujų vartotojai gali nevaržomi pirkti gamtines dujas iš paskirtojo tiekėjo ar kitų tiekėjų gamtinių dujų biržoje arba importuoti dujas tiesiogiai per SGD terminalą. Šis pirkimo įpareigojimas taikomas 10 metų. Jis gali būti sutrumpintas, jeigu Lietuvos gamtinių dujų rinkos plėtra ir integracija bus pakankama, kad būtų užtikrintas SGD terminalui stabiliai veikti būtinas minimalus pirkimo kiekis.
- (40) Lietuvos reguliavimo institucija nustatys reguliuojamą paskirtojo tiekėjo pelno, gauto parduodant dujas įpareigotiesiems pirkėjams, maržą.

2.7. Valstybės garantija EIB ir [***kitų finansų įstaigų***] paskoloms

- (41) 2013 m. liepos 9 d. KN pasirašė susitarimą su Europos investicijų banku (EIB) dėl 87 mln. EUR paskolos (paskola teikiama eurai). Kad gautų paskolos lėšas, KN pateikia 100 % paskolos dengiančią valstybės garantiją.
- (42) Be EIB paskolos, KN šiuo metu derasi su [***kitomis finansų įstaigomis***] dėl papildomos maždaug [...]mln. EUR (maždaug [...] mln. LTL) paskolos. [***paskolos sąlygos***]
- (43) Taigi, tikimasi, kad valstybė garantuos EIB ir [***kitų finansų įstaigų***] suteiktas paskolas, kurių vertė maždaug 115,96 mln. EUR (t. y. 400 mln. LTL).
- (44) Pagal 2013 m. liepos 2 d. priimtą Lietuvos parlamento Nutarimą Nr. XII-479 EIB teikiamai 81,9 mln. EUR paskolai valstybės garantija teikiama laikantis šių sąlygų:

¹³ Tą kiekį Vyriausybė nustatys KN paskelbus apie kiekį, pagrįstai reikalingą minimaliam nuolatiniam stabilaus SGD terminalo dujinimo technologijos proceso režimui palaikyti. Remiantis techninėmis FSRU charakteristikomis ir pajėgumais, nustatytais KN ir „Höegh LNG“ 2012 m. kovo 2 d. pasirašytoje nuomos sutartyje, preliminarus privalomas SGD terminalo kiekis yra 0,54 mlrd. m³ per metus. Sutarties prieduose nurodyti visi pagrindiniai techniniai FSRU parametrai, įskaitant minimalų išleidimo kiekį – 61 330 m³/val., t. y. 0,54 mlrd. m³ per metus. Ši informacija skelbiama KN interneto svetainėje <http://www.sgd.lt/index.php?id=spec&L=1> ir minima SGD terminalo verslo plane.

¹⁴ Jį pagal viešųjų pirkimų taisykles paskirs valstybė. Paskirtasis tiekėjas turi būti įmonė, kurioje valstybei priklauso ne mažiau kaip 2/3 balsų suteikiančių akcijų.

- a) Įmoka už valstybės garantiją yra 0,1 % bendros paskolos vertės, t. y. 81 090 EUR (*maždaug 0,28 mln. LTL*). Garantinė įmoka mokama visa iš karto valstybės garantijos gavimo momentu.
 - b) KN užstato (įkeičia) ministerijai visą SGD terminalo nekilnojamąjį turtą, kurio vertė yra 100 % garantuotos paskolos. Remiantis AB „Swedbank“ vertinimu, tokio užstato kokybė yra [...].
 - c) Valstybės garantijos laikotarpis atitinka skolos grąžinimo laikotarpį, t. y. iki 20 metų.
 - d) Valstybės garantija KN gali būti suteikta tik gavus Europos Komisijos leidimą teikti šią valstybės pagalbą.
- (45) Šiuo metu sprendimai dėl valstybės garantijos 5,9 mln. EUR EIB papildomai paskolai ir maždaug [...] mln. EUR [***kitų finansų įstaigų***] paskolai teikimo sąlygų dar nepriimti. Vis dėlto Lietuva mano, kad valstybė šias garantijas galės suteikti [***garantijos sąlygos***]. Jeigu valstybės garantijos teikimo sąlygos būtų iš esmės keičiamos ir dėl to padidėtų valstybės pagalbos KN vertė, Lietuva įsipareigoja pranešti apie pakeitimus, kaip nustatyta Reglamente (EB) Nr. 659/1999.

2.8. SGD priedas

- (46) SGD priedas renkamas remiantis SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalimi ir administruojamas pagal Administravimo tvarkos aprašą¹⁵.
- (47) Pagal SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalį SGD terminalo, susijusios infrastruktūros ir jungties su dujų tinklu įrengimo sąnaudos, kurių nėra galimybės finansuoti iš kitų KN prieinamų šaltinių, taip pat SGD terminalo, susijusios infrastruktūros ir jungties su dujų tinklu visos pastoviosios eksploataavimo sąnaudos, reikalingos¹⁶ SGD terminalo veiklai užtikrinti, NRI nustatyta tvarka dengiamos iš nustatyto mokesčio, pridedamo prie gamtinių dujų perdavimo kainos (SGD priedo). SGD priedą NRI nustatyta tvarka surenka, administruoja ir SGD terminalo operatoriui išmoka gamtinių dujų perdavimo sistemos operatorius (PSO).
- (48) Pagal Administravimo tvarkos aprašo 3 punktą visi gamtinių dujų perdavimo sistemos naudotojai, įskaitant galutinius vartotojus, turi mokėti SGD priedą kartu su kitais mokėjimais už gamtinių dujų perdavimo paslaugą. Mokėjimus renka PSO arba

¹⁵ 2012 m. spalio 9 d. Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nutarimas Nr. O3-294 „Dėl suskystintų gamtinių dujų terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo bei eksploataavimo sąnaudoms ar jų daliai kompensuoti skirtų lėšų administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Valstybės žinios, 2012 m., Nr. 118-5973).

¹⁶ NRI įvertins lėšų poreikį, atsižvelgdama į finansinius išteklius, būtinus SGD terminalo investiciniam projektui įgyvendinti, ir dokumentus, įrodančius, kad KN negalėjo pasinaudoti kitais galimais finansavimo šaltiniais ar kitomis priemonėmis projekto finansavimui užtikrinti.

tiesiogiai iš naudotojų, arba iš gamtinių dujų tiekėjų, jeigu naudotojas neturi tiesioginių sutartinių įsipareigojimų PSO. SGD priedą kasmet nustato NRI ir jis yra proporcingas naudotojo reikmėms (t. y. vartoti arba perparduoti) tiekiamam gamtinių dujų kiekiui.

- (49) Surinktas lėšas administruoja PSO, laikydamasis Administravimo tvarkos apraše nustatytų sąlygų. PSO SGD priedo apskaitą tvarko atskirai ir per banko sąskaitą, skirtą SGD priedui administruoti. Be to, PSO turi viešai skelbti apie surinktas ir išmokėtas SGD priedo sumas kiekvieną kalendorinį mėnesį ir jo saugomą lėšų likutį kiekvienais kalendoriniais metais.
- (50) Lėšos pervedamos KN NRI nurodymu. Kaip nustatyta Administravimo tvarkos aprašo 10.1 punkte, tokios lėšos gali būti pervedamos KN ne dažniau kaip kartą per ketvirtį, Energetikos ministerijai patvirtinus KN įgyvendintas su projektu susijusias investicijas į infrastruktūrą ir NRI davus nurodymą PSO pervesti lėšas.
- (51) Kalbant apie investicinių ir pastoviųjų sąnaudų įtraukimą į SGD priedą, kiekviena jų dalis turi būti atskirai pagrįsta ir patvirtinta NRI. Be to, NRI tikrins, kad sąnaudos būtų patirtos prieš patvirtinant SGD priedo išmokėjimą KN. Galiausiai NRI taip pat nustatys viršutines priimtinių sąnaudų ribas ir jomis užtikrins, kad KN veiktų našiai. Tą ribą viršijančios sąnaudos, kurių nebus galima pagrįsti, nebus kompensuojamos (Nutarimo Nr. O3-367 9–11 punktai).
- (52) NRI yra atsakinga už SGD priedo nustatymą, taip pat prižiūri ir kontroliuoja visą surinktų SGD priedo lėšų administravimo ir išmokėjimo procesą. Šiuo klausimu PSO turi reguliariai skelbti informaciją apie surinktą SGD priedą, mokėjimus KN, PSO patirtas administracines sąnaudas ir bendrą administruojamų surinktų SGD priedo lėšų likutį. Administravimo tvarkos aprašo 24 punkte taip pat nustatyta, kad NRI turi teisę gauti visą informaciją ir dokumentus, būtinus SGD priedo administravimui kontroliuoti.

2013 m. renkamas SGD priedas

- (53) Remdamasi KN pateiktais skaičiavimais ir pagrindimu, 2012 m. spalio 19 d. NRI patvirtino 113,8 mln. LTL (maždaug 33 mln. EUR) SGD terminalo investicinių sąnaudų. Todėl tos investicinės sąnaudos buvo naudojamos kaip 2013 m. SGD priedo pagrindas¹⁷. 2013 m. į SGD priedą buvo įtrauktos PSO administravimo sąnaudos.
- (54) 2013 m. SGD priedą iš gamtinių dujų naudotojų renka PSO. KN jis dar nepervasas. [...]

2014 m. renkamas SGD priedas

- (55) 2013 m. birželio 27 d. SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis buvo iš dalies pakeista. Nuo 2014 m. iš SGD priedo bus dengiamos i) SGD terminalo investicinės sąnaudos, jeigu nėra galimybės tų investicijų finansuoti iš kitų KN prieinamų šaltinių;

¹⁷ 2012 m. spalio 19 d. Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nutarimas Nr. O3-294 „Dėl lėšų, skirtų suskystintų gamtinių dujų terminalo, jo infrastruktūros ir jungties įrengimo bei eksploatavimo sąnaudoms ar jų daliai kompensuoti, nustatymo 2013 metams“ (Valstybės žinios, 2012 m., Nr. 123-6229).

ir ii) pastoviosios eksploataavimo sąnaudos, reikalingos SGD terminalo veiklai užtikrinti.

- (56) Numatyta, kad iš 2014 m. SGD priedo KN galėtų gauti 86,2 mln. LTL (maždaug 24,97 mln. EUR). Lietuva nurodė, kad 2014 m. SGD priedas 2014 m. nebus renkamas, nes manoma, kad KN galės gauti pakankamai lėšų iš paskolų.

SGD priedas nuo eksploataavimo pradžios

- (57) SGD terminalas turėtų pradėti veikti 2014 m. gruodžio 3 d. Nuo tos dienos iš SGD priedo bus dengiamos pastoviosios eksploataavimo sąnaudos, reikalingos SGD terminalo veiklai užtikrinti.
- (58) SGD priedas bus skaičiuojamas pagal formulę ir metodiką, nustatytą 2013 m. rugsėjo 13 d. Nutarimo Nr. O3-367 dėl reguliuojamų kainų gamtinių dujų sektoriuje 35 punkte.
- (59) SGD priedo dalis, iš kurios dengiamos pastoviosios SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties su gamtinių dujų tinklu eksploataavimo sąnaudos (dujų tiekimo saugumo papildoma dedamoji (D_p , rib)), bus skaičiuojama remiantis šiais parametrais¹⁸:
- Sąnaudos. Įskaičiuojamos su investicijomis susijusios sąnaudos, kaip antai FSRU nuoma, taip pat pastoviosios eksploataavimo sąnaudos, kaip antai krantinės nuoma, priežiūros ir remonto sąnaudos; techninės priežiūros sąnaudos; personalo sąnaudos; mokesčių sąnaudos; administracinės sąnaudos; rinkodaros ir pardavimų sąnaudos.
 - Kapitalo grąža. SGD priedu suteikiama galimybė gauti SGD terminalo reguliacinės turto bazės kapitalo grąžą. Reguliacinę turto bazę sudarys jungiamasis dujotiekis, dujų apskaitos stotis, mechanizmai ir įranga (įskaitant su krantine susijusių investicinių sąnaudų dalį, kurios nekompensuoja Uosto direkcija), valdymo ir apskaitos programinė įranga, žemė (131 mln. EUR). Išpirkus FSRU, ji taip pat bus įtraukta į reguliacinę turto bazę. Reguliacinė turto bazė kasmet proporcingai mažėja atsižvelgiant į atitinkamo turto nuvertėjimą. Vidutinę svertinę kapitalo kainą (VSKK), naudojamą kapitalo grąžai

¹⁸ Taikoma formulė:

$$D_{p,rib} = \frac{S_{SGDT} + ROI_d + S_{SGDT}^{ADM}}{Q_p}; (Lt/tūkst. m^3),$$

kurioje: S_{SGDT} – SGD terminalo, jo infrastruktūros ir jungties pastoviosios metinės sąnaudos, skaičiuojamos pagal šią formulę: $S_{SGDT} = C_{DA} + C_M + C_P + C_T + C_A + C_S + C_O + C_{NS}$, tūkst. Lt.

kurioje: C_{DA} – nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos; C_M – priežiūros, remonto, techninės priežiūros ir eksploataavimo sąnaudos; C_P – personalo sąnaudos; C_T – mokesčių sąnaudos; C_A – administracinės sąnaudos; C_S – rinkodaros ir pardavimų sąnaudos; C_O – kitos pastoviosios sąnaudos; ir kurioje: C_{NS} – SGD terminalo sąnaudos, numatytos remiantis ilgalaikėmis sutartimis: FSRU nuoma, FSRU eksploataavimo sąnaudos, FSRU nuomos garantijos sąnaudos, krantinės nuoma, kitos, su dujinimo veikla susijusios sąnaudos remiantis ilgalaikėmis sutartimis, atsižvelgiant į aktualių valiutų santykio prognozę;

ROI_d – SGD terminalo infrastruktūrinės dalies investicijų grąža.

$S_{SGDT,t+1}^{ADM}$ – prognozuojamos tarifų administravimo sąnaudos kalendoriniais metais.

Q_p – perdavimo veikloje nustatytas bazinis (pirmųjų reguliavimo metų) gamtinių dujų kiekis, atėmus tranzito gamtinių dujų kiekį, tūkst. m^3 .

apskaičiuoti, nustatys NRI. NRI nustato kapitalo grąžą 5 metų laikotarpiui, remdamasi vidutinės svertinės kapitalo kainos (VSKK) formule¹⁹. Remdamasi ta metodika, NRI patvirtino 7,09 % VSKK 2014–2018 m.

- (60) SGD priedą tikimasi rinkti 55 metus nuo eksploataavimo pradžios – tai atitinka NRI nustatytą dujotiekio nusidėvėjimo laikotarpį²⁰. Tačiau jis laipsniškai mažės, visų pirma dėl įvairių infrastruktūros objektų nusidėvėjimo (mechanizmai ir įranga – po 13 metų, dujų apskaitos stotis – po 18 metų, krantinė – po 2 metų, FSRU – po 30 metų ir jungiamasis dujotiekis – po 55 metų). SGD priedas bus didžiausias pirmaisiais SGD terminalo eksploatacijos metais (maždaug [...] mln. EUR) ir nuo 2045 m. sumažės iki [...] mln. EUR, kai pasibaigs FSRU nusidėvėjimo laikotarpis. Tada jis laipsniškai padidėja iki [...] mln. EUR 2069 m. dėl didesnių priežiūros sąnaudų infrastruktūros naudojimo laikotarpio pabaigoje.
- (61) Manoma, kad per tą laikotarpį bus surinkta maždaug [***- virš 1 mlrd. EUR***] (nominaliąja verte) arba maždaug [...] mln. EUR (grynąja dabartine verte).

¹⁹ Nutarimo Nr. O3-367 11.9.2 punkte reguliuojama turto grąža nustatoma remiantis vidutinės svertinės kapitalo kainos (VSKK), neatskaičius mokesčių, formule: $r = WACC = R_d \times D + R_e \times \frac{E}{D+E}$, kurioje

R_d – skolinto kapitalo kaina yra nefinansinėms korporacijoms suteiktų naujų paskolų, kurių trukmė ilgesnė nei 1 metai, 12 mėnesių palūkanų normų vidurkis (šaltinis – Lietuvos banko statistika);

D – skolinomis lėšomis finansuojama kapitalo dalis yra 70 %;

E – nuosavomis lėšomis finansuojama kapitalo dalis yra 30 %;

t – Lietuvoje taikomas pelno mokesčio tarifas yra 15 %;

R_e – būtina nuosavo kapitalo grąža grindžiama šia formule: $R_e = R_f + (\beta_U + (1 - (1 - t) \times \frac{D}{E})) \times MRP$, kurioje

R_f – nerizikingų investicijų grąžos norma yra daugiau kaip 10 metų trukmės Lietuvos Vyriausybės vertybinių popierių aukcionų vidutinis pelningumas per paskutinius 10 metų (šaltinis – Finansų ministerijos statistika);

β_U – santykinis rizikos matmuo, atspindintis ūkio šakos rizikingumo lygį, palyginti su bendru šalies ūkio rizikingumu, kai įmonė veikia finansuoti nenaudoja skolinto kapitalo, (angl. *unlevered beta*, toliau – santykinis rizikos matmuo) yra JAV gamtinių dujų sektoriuje veikiančių bendrovių santykinio rizikos matmens vidurkis (šaltinis – A. Damodaran interneto svetainė), tačiau šis santykinis rizikos matmuo negali viršyti Europos gamtinių dujų sektoriuje veikiančių bendrovių santykinio rizikos matmens vidurkio (šaltinis – Europos energetikos reguliuotojų tarybos (CEER) vidaus ataskaita).

MRP – nuosavybės rizikos premija yra metinės S&P 500 grąžos ir JAV izdo 10 metų normos per paskutinius 20 metų + Lietuvos rizikos premijos vidutinis skirtumas (šaltinis – A. Damodaran interneto svetainė).

²⁰ Nutarimas Nr. O3-316 dėl gamtinių dujų įmonių apskaitos atskyrimo, sąnaudų paskirstymo ir su apskaitos atskyrimu susijusių reikalavimų aprašo patvirtinimo.

	2015F	2020F	2025F	2045F	2069F		
Išdujintas kiekis, mlrd. m ³	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]		
000 EUR	2015F	2020F	2025F	2045F	2069F	SUMA 2015– 2069 m.	GDV 2015– 2069 m.
Pajamos iš dujinimo mokesčio	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
SGD priedas	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

2.9. SGD terminalo eksploatavimas ir trečiųjų šalių teisė naudotis terminalu

- (62) Pagal SGD terminalo įstatymo 10 straipsnio 1 dalį gamtinių dujų sistemos naudotojams nediskriminaciniais pagrindais užtikrinama teisė naudotis SGD terminalo infrastruktūra; jie šią teisę įgyvendina sutarčių su SGD terminalo operatoriumi pagrindu; SGD terminalo operatorius, laikydamasis NRI nustatytų reikalavimų, patvirtina naudojimosi SGD terminalu taisykles. Lietuva patvirtino neplanuojanti prašyti leisti taikyti trečiųjų šalių teisės naudotis terminalu taisyklių išimtį pagal Direktyvos 2009/73/EB 36 straipsnį.

2.10. Ryšys su ES teisine sistema

- (63) Pagal Reglamentą (ES) Nr. 994/2010²¹ Sąjungai skirtų dujų transportavimo maršrutų ir tiekimo šaltinių įvairinimas labai svarbus siekiant pagerinti visai Sąjungai ir kiekvienai valstybei narei skirtų dujų tiekimo saugumą (Reglamento (ES) Nr. 994/2010 7 konstatuojamoji dalis). Todėl, atsižvelgiant į galimus tiekimo sutrikimus, tam, kad dujų rinka veiktų tinkamai, reikiamas investicijas į vietos lygio dujų gavybą ir infrastruktūrą, įskaitant saugyklas ir SGD dujinimo įrengimus, reikia atlikti laiku (Reglamento (ES) Nr. 994/2010 27 konstatuojamoji dalis). Vadinasi, valstybės narės privalo užtikrinti, kad būtų imamasi reikiamų priemonių, kad ne vėliau kaip 2014 m. gruodžio 3 d., sutrikus vienos didžiausios dujų infrastruktūros veikimui, likusios infrastruktūros pajėgumų, kaip nustatyta pagal N–1 formulę, užtektų patenkinti visam dujų poreikiui išskirtinai didelio dujų poreikio dieną, kuri pagal statistinę tikimybę pasitaiko kartą per 20 metų (6 straipsnio 1 dalis).
- (64) Lietuva paaiškino, kad dėl esamos rinkos ir infrastruktūros situacijos ji šiuo metu negali įgyvendinti N–1 kriterijaus: viena vertus, vieninteliu eksploatuojamu tarptautiniu vamzdynu gamtinės dujos gali būti tiekiamos tik vienpusiai – iš Baltarusijos į Lietuvą; kita vertus, gamtinių dujų atsargos Inčiukalnio požeminėje saugykloje neatitinka šio kriterijaus dėl ribotų saugyklos pajėgumų ir riboto tarptautinio dujų tiekimo iš Latvijos į Lietuvą.

²¹ 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 994/2010 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių, kuriuo panaikinama Tarybos direktyva 2004/67/EB, *OL L 295, 2010 11 12, p. 1–22.*

- (65) Be to, Reglamento (ES) Nr. 994/2010 I priede reikalaujama, kad tokia saugi infrastruktūra būtų alternatyva gamtinių dujų tiekimui iš vienintelio šaltinio. Lietuva abejoja, kad dabartinės Inčiukalnyje saugomos atsargos gali būti laikomos alternatyva, nes šioms atsargoms perkrauti reikalingas gamtinių dujų tiekimas iš Rusijos.
- (66) Todėl Lietuva mano, kad SGD terminalas ir tarptautinė gamtinių dujų jungtis su Lenkija techniniu požiūriu yra vienintelė perspektyvi ir įgyvendinama galimybė padidinti tiekimo saugumą ir įvykdyti N–1 kriterijų. Atsižvelgiant į tai, kad jungtis su Lenkija gali būti įrengta anksčiausiai 2018–2020 m., SGD terminalas yra vienintelė galimybė įvykdyti šį įpareigojimą iki 2014 m. gruodžio 3 d. (Reglamentu (ES) Nr. 994/2010 nustatyto privalomo galutinio termino).
- (67) Vykdydamos priemones energijos tiekimo saugumui užtikrinti, valstybės narės turi plačią diskreciją nustatyti, užsakyti ir organizuoti su viešąja paslauga susijusius įsipareigojimus (Reglamento (ES) Nr. 994/2010 49 konstatuojamoji dalis).

2.11. Tiekimo saugumo problema ir dujų rinkos situacija

- (68) Lietuvos dujų rinka yra visiškai priklausoma nuo importo. Todėl rinkoje dominuoja su vieninteliu išorės tiekėju – OAO „Gazprom“ (Rusija) sudarytos importo sutartys. Lietuvos gamtinių dujų sistema sujungta tik su Rusijos gamtinių dujų sistema: tiesiogiai (tarptautinė jungtis su Kaliningrado sritimi) ir netiesiogiai (per Baltarusiją ir Latviją). Todėl visas gamtinių dujų poreikis Lietuvoje tenkinamas importuojant vienintelio išorės tiekėjo dujas. Remiantis dujų dalimi energijos rūšių derinyje, 30 % Lietuvos energijos poreikių tenkinama Rusijos dujomis (palyginti su 6,5 % vidurkiu Europoje).

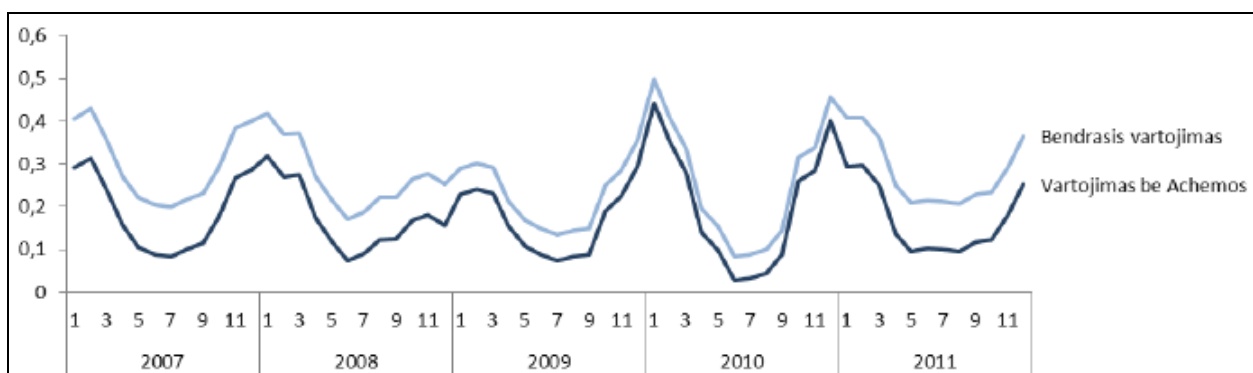

Šaltinis: „Natural Gas Europe“

- (69) Dėl priklausomybės nuo vienintelio tiekimo šaltinio ir su tuo susijusios rizikos Lietuva ketina sukurti infrastruktūrą, kuria bus sudaryta alternatyvus gamtinių dujų tiekimo į Lietuvą galimybė, siekdama užtikrinti energijos tiekimo saugumą ir atitiktį Reglamento (ES) Nr. 994/2010 reikalavimams (t. y. užtikrinti N–1 gamtinių dujų infrastruktūros standartą).

- (70) Vienas svarbiausių SGD terminalo tikslų – užtikrinti pirmojo būtinumo gamtinių dujų tiekimą buitiniams vartotojams, šilumos energijos gamintojams (šildymo laikotarpiu) ir pramonės įmonėms, kurių gamybos procesui būtinas gamtinių dujų tiekimas. Tokių Lietuvos prioritetinių vartotojų gamtinių dujų poreikis yra 0,9–1,5 mlrd. m³ per metus (kaip nustatyta 2008 m. vasario 26 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime Nr. 163 „Dėl gamtinių dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių aprašo patvirtinimo“); mėnesinis suvartojimas smarkiai skiriasi, šaltuoju metų laiku vartojimo poreikis gali būti iki 5 kartų didesnis nei vasarą.
- (71) Iš tolesnės diagramos matyti, kad gamtinių dujų vartojimo poreikiui Lietuvoje didelį poveikį daro sezoniškumas, ypač atėmus AB „Achema“ gamtinių dujų vartojimo poreikį. Tai reiškia, kad SGD terminalo pajėgumai turės tenkinti ne tik tam tikrą metinį poreikį, bet kasdieninį poreikį, visų pirma žiemos metu.

Gamtinių dujų vartojimo poreikis Lietuvoje (mėnesinis lygis, mlrd. m³)

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

- (72) Atsižvelgdama į Lietuvos gamtinių dujų vartojimo duomenis, Lietuva užsakė tinkamiausio SGD terminalo pajėgumo studiją. Galimybių studijoje analizuojama laivų rinka, projekto tvarkaraštis ir susijusi infrastruktūra ir siūlomi keli sprendimai. Remiantis galimybių studija, SGD terminalo pajėgumas, optimizuojantis tiekimo saugumą, būtų 11 mln. m³ per dieną (t. y. 4 mlrd. m³ per metus); toks pajėgumas (kartu su dujomis Inčiukalnio (Latvija) požeminėje saugykloje, taip pat pagerinus perdavimo sistemą) leistų patenkinti pirmojo būtinumo poreikį (visų pirma kasdieninį poreikį žiemos metu) be išorės tiekėjų (šiuo metu vienintelis tiekėjas yra rinkoje dominuojanti bendrovė „Gazprom“).
- (73) SGD terminalas, kurio pirminis planuotas pajėgumas yra 2 mlrd. m³ per metus (dėl riboto perdavimo vamzdyno pajėgumo) užtikrins nenutrūkstamą gamtinių dujų tiekimą pažeidžiamiausiems vartotojams net ir šalčiausią žiemą²². Gebėjimas patenkinti būtinąjį vartotojų poreikį būtų užtikrintas ir tuo atveju, jei gamtinių dujų tiekimas iš Rusijos

²² Buitinių vartotojų, šilumos energijos gamintojų (šildymo laikotarpiu) ir pramonės gamintojų, kurių gamybos procesui užtikrinti būtinas nenutrūkstamas dujų tiekimas, gamtinių dujų poreikis yra 0,9–1,5 mlrd. m³ per metus.

būtų apribotas arba nutrauktas (kaip buvo per 2009 m. Ukrainos gamtinių dujų krizę).²³ 170 000 m³ SGD terminalo saugyklos pajėgumas nenutrūkstamą gamtinių dujų tiekimą pažeidžiamiausiems vartotojams užtikrins 14–30 dienų.

- (74) Lietuva taip pat mano, kad tokia infrastruktūra leis veiksmingai panaikinti vienintelio tiekėjo monopolį ir atverti Lietuvos gamtinių dujų rinką pasaulinei SGD tiekėjų konkurencijai. Kadangi Lietuvos gamtinių dujų importuotojai ir didmeniniai tiekėjai gali pirkti gamtines dujas tik iš bendrovės OAO „Gazprom“, jos paskirtų tarpininkų ar verslo partnerių, alternatyvaus gamtinių dujų tiekimo šaltinio Lietuvoje nėra ir konkurencijos įvairiais rinkos lygmenimis (didmeniniu, mažmeniniu) taip pat beveik nėra. Konkurencijos trūkumą parodo kainų palyginimas: Baltijos šalyse (kartu su kitomis rytų ir pietų ES valstybėmis narėmis) dujų kainos tebėra vienos didžiausių Europoje, o Lietuva už Rusijos dujas moka didžiausią didmeninę kainą regione, kartais iki 20 % didesnę už kaimyninę Estiją ir Latviją²⁴.
- (75) Lietuva mano, kad įrengus ir išplėtus tarptautines jungtis su kitomis Baltijos valstybėmis, gamtinių dujų priklausomybės klausimas nebūtų išspręstas, nes visos Baltijos valstybės (ir Suomija) yra priklausomos nuo iš Rusijos tiekiamų gamtinių dujų. Taigi SGD terminalas ir tarptautinis jungiamasis dujotiekis su Lenkija yra vienintelė techninė alternatyva gamtinių dujų importui įvairinti, t. y. sudaryti galimybę pirkti gamtines dujas konkurencingomis sąlygomis iš skirtingų tiekėjų. Tačiau tarptautinį jungiamąjį dujotiekį su Lenkija bus galima eksploatuoti tik nuo 2018–2020 m. Be to, Lietuva paaiškino, kad tarptautinė jungtis su Lenkija neužtikrins tokio gamtinių dujų tiekimo saugumo lygio kaip SGD terminalas, visų pirma dėl SGD terminalo teikiamų įvairių pasaulinio gamtinių dujų tiekimo alternatyvų ir galimybės naudoti SGD terminalą kaip laikiną gamtinių dujų saugyklą. Todėl tarptautinio jungiamojo dujotiekio su Lenkija įrengimo projektą Lietuva laiko ne alternatyva SGD terminalo projektui, o jį papildančiu projektu, padedančiu kurti konkurencingą rinką; SGD terminalo projektą ji laiko vienintele galimybe pasiekti Reglamente (ES) Nr. 994/2010 nustatytą energijos tiekimo saugumo tikslą.

2.12. SGD terminalo komerciniai suvaržymai atsižvelgiant į rinkos situaciją

- (76) Nepaisant labai didelių dujų kainų Lietuvoje (tai paprastai turėtų pritraukti investuotojus), komercinio SGD terminalo nėra. Panašu, kad taip yra dėl stiprios „Gazprom“ padėties Lietuvos rinkoje, dėl kurios sukurti alternatyvų konkurencingą tiekimą yra labai sunku, ypač kol nėra užtikrintos vartotojų bazės. Be to, iš Lietuvos ir kitų ES valstybių narių, kurioms dujas tiekia „Gazprom“, kainų skirtumo (Lietuvos ir

²³ Reglamento (ES) Nr. 994/2010 bendroji aplinkybė (žr. 27 konstatuojamąją dalį).

²⁴ Ketvirčio ataskaita apie Europos dujų rinką (*Quarterly Report on European Gas Markets*), 4 tomas (4 leidimas: 2011 m. spalio mėn. – 2011 m. gruodžio mėn.) ir 5 tomas (1 leidimas: 2012 m. sausio mėn. – 2012 m. kovo mėn.).
http://ec.europa.eu/energy/observatory/gas/doc/qregam_2011_quarter4_2012_quarter1.pdf; naujesni duomenys pateikti Ketvirčio ataskaitoje apie Europos dujų rinką, 5 tomas, 4 leidimas (2012 m. ketvirtasis ketvirtis); 6 tomas, 1 leidimas (2013 m. pirmasis ketvirtis); 6 tomas, 2 leidimas (2013 m. antrasis ketvirtis).

Vokietijos kainų skirtumas – 40 %²⁵; Lietuvos ir Vengrijos kainų skirtumas – 24 %²⁶) matyti, kad patyrusi konkurencinį spaudimą, bendrovė „Gazprom“ galėtų lengvai nurungti SGD tiekiančius konkurentus ir tam jai nereikėtų pardavinėti SGD mažesne už savikainą kainą. Tokiu atveju per SGD terminalą tiekiamos dujos taptų santykinai nepatrauklios terminalo naudotojams ir, galiausiai, terminalas būtų nenaudojamas.

- (77) Šiuo klausimu Lietuva nurodė, kad jeigu SGD terminalo sąnaudos nebūtų dengiamos iš SGD priedo, o būtų įtrauktos į SGD importuotojų mokamą dujinimo tarifą, sąnaudoms padengti KN iš SGD importuotojų turėtų imti iki [...]
- (78) Lietuva pateikė keletą modelių, parodančių dujinimo tarifų raidą su SGD priedu ir be jo, taip pat su pirkimo įpareigojimu ir be jo. Remiantis KN finansinėmis prognozėmis, [...]

Pagrindinės prielaidos	
„Gazprom“ kaina, EUR/mmbtu (mln. Britų šiluminių vienetų)	[...] (2013 m. rugpjūčio mėn.)
„Gazprom“ kaina – [...] %	[...]
„Gazprom“ kaina – [...] %	[...]
„Gazprom“ kaina – [...] %	[...]
SGD importo kaina, EUR/mmbtu	[...]

²⁵ Ketvirčio ataskaita apie Europos dujų rinką (*Quarterly Report on European Gas Markets*), 4 tomas (4 leidimas: 2011 m. spalio mėn. – 2011 m. gruodžio mėn.) ir 5 tomas (1 leidimas: 2012 m. sausio mėn. – 2012 m. kovo mėn.).
http://ec.europa.eu/energy/observatory/gas/doc/qregam_2011_quarter4_2012_quarter1.pdf

²⁶ Ketvirčio ataskaita apie Europos dujų rinką, 6 tomas, 1 leidimas (2013 m. pirmasis ketvirtis); 6 tomas, 1 leidimas (2013 m. pirmasis ketvirtis); 6 tomas, 2 leidimas (2013 m. antrasis ketvirtis).

PRIEŠ FSRU IŠPIRKIMĄ					
Pagrindinės prielaidos					
Metinės terminalo sąnaudos, mln. EUR prieš pasinaudojimą FSRU išpirkimo galimybe	[...]				
Išdujintų dujų kaina pagal apkrovos režimą					
Eksplotavimo režimas	Pagal poreikį	Skirtingi FSRU eksploatavimo režimai			
FSRU apkrovos režimas, mlrd. m ³	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Kintamosios sąnaudos, mln. EUR	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
<i>Išdujintų dujų kaina, EUR/mmbtu (nustatant SGD priedą)</i>	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
<i>Išdujintų dujų kaina, EUR/mmbtu (jeigu visas iš SGD priedo dengiamas sąnaudas reikėtų padengti naudotojams)</i>	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
PO FSRU IŠPIRKIMO					
Metinės terminalo sąnaudos, mln. EUR prieš pasinaudojimą FSRU išpirkimo galimybe	[...]				
Išdujintų dujų kaina pagal apkrovos režimą					
Eksplotavimo režimas	Pagal poreikį	Skirtingi FSRU eksploatavimo režimai			
FSRU apkrovos režimas, mlrd. m ³	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Kintamosios sąnaudos, mln. EUR	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
<i>Išdujintų dujų kaina, EUR/mmbtu (nustatant SGD priedą)</i>	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
<i>Išdujintų dujų kaina, EUR/mmbtu (jeigu visas iš SGD priedo dengiamas sąnaudas reikėtų padengti naudotojams)</i>	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

- (79) Tuo remdamasi, Lietuva priėjo prie išvados, kad bendrovė gali būti suinteresuota įrengti ir eksploatuoti SGD terminalą Lietuvoje tik jei teikiama finansinė parama projekto perspektyvumui užtikrinti. Siekdama paskatinti įgyvendinti projektą, Lietuva nuo pat pradžių paskelbė norinti užtikrinti valstybės paramą (žr. (24) ir (26) konstatuojamąsias dalis).

2.13. Lietuvos gamtinių dujų asociacijos skundas

- (80) Lietuvos dujų asociacija – asociacija, atstovaujanti dujų bendrovėms, importuojančioms ir tiekiančioms gamtines dujas perparduoti didmeninėje ir mažmeninėje rinkoje (AB „Lietuvos dujos“²⁷, UAB „Dujotekana“²⁸, UAB „Haupas“²⁹, UAB „SG dujos“),

²⁷ Gamtinių dujų įmonė, atliekanti skirstymo sistemos operatoriaus (SSO) ir PSO funkcijas (iki atskyrimo) ir veikianti kaip didžiausias gamtinių dujų tiekėjas tiek didmeninėje, tiek mažmeninėje rinkoje. Ji su „Gazprom“ yra sudariusi „imk arba mokėk“ tiekimo sutartį; be to, bendrovei „Gazprom“ priklauso 37,1 % jos akcijų.

asociacijai „Lietuvos dujotiekio statyba“, kuri vienija 16 bendrovių, atliekančių dujotiekio statybos darbus Lietuvoje ir svetur, taip pat kelioms švietimo ir mokslo įstaigoms. Skunde Lietuvos dujų asociacija ginčija, kad SGD priedas, valstybės garantija ir galimas Klaipėdos valstybinio jūrų uosto žemės ir uosto infrastruktūros naudojimas nemokant rinkos kainos yra neteisėta ir nesuderinama pagalba.

- (81) Skundo pateikėjas teigia, kad, visų pirma, tie įvairūs pranašumai suteikti nepranešus apie juos Komisijai, negali būti laikomi atitinkančiais Teisingumo Teismo nustatytas *Altmark* sąlygas ir yra sunkiai pagrindžiami pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 107 straipsnio 3 dalies c punktą.
- (82) Dėl *Altmark* sąlygų skundo pateikėjas laikosi nuomonės, kad nesudarytas joks tinkamas pavedimas, nenustatyti jokie aiškūs su viešąja paslauga susiję išpareigojimai ir, bet kuriuo atveju, nėra jokio rinkos nepakankamumo ir būtinybės imtis priemonių tiekimo saugumui Lietuvoje užtikrinti. Šiuo klausimu skundo pateikėjas pabrėžia, kad SGD rinka yra tarptautinė ir konkurencinga. Skundo pateikėjas taip pat teigia, kad kompensacijos parametrai nebuvo iš anksto nustatyti ir kad nesiimta priemonių kompensacijos permokai išvengti. Visų pirma, kompensacijos permoka gali susidaryti susumavus SGD priedą ir pirkimo įpareigojimą.
- (83) Skundo pateikėjas taip pat mano, kad KN nebuvo atrinkta pagal ES viešųjų pirkimų taisykles, todėl pagalba negali būti skelbiama suderinama su SESV 106 straipsnio 2 dalimi pagal VESP bendrąsias nuostatas.
- (84) Galiausiai, skundo pateikėjas pabrėžia, kad nustatydamas pirkimo įpareigojimą ir SGD priedą Lietuva pažeidžia ES dujų direktyvą 2009/73 ir ES dujų reglamentą Nr. 715/2009 ir kad pirkimo įpareigojimas ir SGD priedas negali būti pateisinami pagal Dujų direktyvos 3 straipsnio 2 dalį. Skundo pateikėjas visų pirma teigia, kad SGD priedu būtų pažeista Dujų reglamento Nr. 715/2009 13 straipsnio 1 dalis ir kad SGD priedas yra specialus mokestis, draudžiamas SESV 30 ir (arba) 110 straipsniais.
- (85) Skundo pateikėjas įtaria, kad pagalba negali būti patvirtinta pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą, nes ji būtų laikoma veiklos pagalba.

2.14. Lietuvos pastabos

2.14.1. Dėl valstybės pagalbos buvimo

- (86) Lietuva mano, kad tik valstybės garantija turi pagalbos elementų.
- (87) Priešingai, Lietuva teigia, kad SGD priedas nėra valstybės pagalba ir juo nebūtų suteiktas atrankusis pranašumas, nes juo tiesiog siekiama vamzdynais tiekiamoms

²⁸ Antras pagal dydį gamtinių dujų tiekėjas tiek didmeninėje, tiek mažmeninėje rinkoje. Ji yra sudariusi „imk arba mokėk“ tiekimo sutartį su „LT Gas Stream AG“, visiškai bendrovei OAO „Gazprom“ priklausančia gamtinių dujų pardavimo tarpininke.

²⁹ Vienintelė gamtinių dujų tiekėja izoliuotai Druskininkų regiono gamtinių dujų sistemai. Ji priklauso bendrovei OAO „Gazprom“ ir su „Gazprom“ yra sudariusi „imk arba mokėk“ tiekimo sutartį.

dujoms ir SGD sudaryti vienodas infrastruktūros finansavimo sąlygas. Lietuva taip pat mano, kad jis atitinka *Altmark* sąlygas. Dėl krantinės ir uosto naudojimo sąlygų Lietuva paaiškino, kad KN ir Uosto direkcijos susitarimai dėl krantinės nuomos atitiko įprastas sąlygas ir kad šiais susitarimais nesuteiktas pranašumas KN. Lietuva taip pat mano, kad pirkimo įpareigojimas nėra pagalba, nes jis nėra finansuojamas iš valstybės išteklių: pirkimo įpareigojimas nustatytas tiek valstybinėms, tiek privačioms bendrovėms.

2.14.2. Dėl valstybės pagalbos suderinamumo

- (88) Lietuva teigia, kad bet kuriuo atveju, net jei SGD priedas ir pirkimo įpareigojimas turėtų būti laikomi valstybės pagalba, ji būtų suderinama pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą arba atitiktų VESP bendrosiose nuostatose nustatytas VESP taisykles.

3. VERTINIMAS

3.1. Valstybės pagalbos buvimas pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį

- (89) SESV 107 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „*valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su vidaus rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai*“. Visų nustatytų sąlygų analizė pateikiama toliau.

3.1.1. Iš SGD priedo finansuojama tiesioginė dotacija

- (90) Remiantis Teismo praktika, valstybės ištekliai apima tiek tiesiogiai valstybės teikiamus pranašumus, tiek valstybės paskirto ar įkurto viešo ar privataus subjekto teikiamus pranašumus³⁰. Komisija mano, kad SGD priedas yra valstybės kontroliuojamas išteklius dėl šių priežasčių:
- (91) SGD priedą nustatė valstybė: jis nustatytas SGD terminalo įstatymu ir jo dydį nustato reguliavimo institucija, remdamasi skaičiavimo parametrais, nustatytais SGD terminalo įstatyme (5 straipsnis).
- (92) SGD priedas yra priemoka (mokestis), o ne perdavimo mokestis, nes juo nėra finansuojamos perdavimo paslaugos (tai nėra atlygis).
- (93) Valstybė paskyrė PSO, kaip SGD priedo administratorių. Ji taip pat nustatė SGD priedo paskirtį, kaip jis turi būti renkamas (iš ko) ir kam jis turi būti pervestas. PSO negali pasisavinti SGD priedo lėšų, lėšų naudojimą reguliuoja valstybė.
- (94) Galiausiai, Komisija pažymi, kad reguliavimo institucija prižiūri, kaip PSO administruoja šią priemoką. NRI prižiūri ir kontroliuoja visą surinktų SGD priedo lėšų administravimo ir pervedimo KN procesą. Tai darydama, ji atlieka šias funkcijas:

³⁰ 1977 m. kovo 22 d. Sprendimo *Steinike & Weinlig prieš Vokietiją*, 76/78, Rink. p. 595, 21 punktas; 2001 m. kovo 13 d. Sprendimo *PreussenElektra*, C-379/98, Rink.p. I-2099, 58 punktas.

- priima SGD priedo lėšų rinkimo, administravimo ir išmokėjimo taisykles;
 - tvirtina KN pagrįstas į SGD priedą įtrauktinas sąnaudas ir kasmet nustato SGD priedo dydį;
 - pasikeitus SGD terminalo sąnaudų struktūrai, prireikus peržiūri ir perskaičiuoja SGD priedą;
 - prižiūri PSO pavestą SGD priedo administravimą;
 - prižiūri PSO veiksmus, kurių jis imasi siekdamas užtikrinti surinktų SGD priedo lėšų finansinį saugumą;
 - patikrinusi, kad sąnaudos iš tiesų buvo patirtos, teikia nurodymus PSO pervesti išmokas iš surinktų SGD priedo lėšų.
- (95) Energetikos ministerija taip pat tvirtina iš SGD priedo kompensuojamas KN investicijas, kaip nurodyta Administravimo tvarkos aprašo 10.1 punkte. Energetikos ministerijos, kaip institucijos, atsakingos už projekto įgyvendinimo priežiūrą, kompetencija yra nustatyta SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 4 dalyje.
- (96) Remdamasi šiomis aplinkybėmis, Komisija daro išvadą, kad valstybė pavedė PSO administruoti valstybės išteklių, t. y. SGD priedą. Šiuo klausimu Komisija pažymi, kad, priešingai nei *Pearle* (C-345/02) ir *Doux Elevage* (C-677/11) sprendimuose, SGD nustatytas ne PSO iniciatyva, o valstybės iniciatyva, ir juo siekiama finansuoti valstybės politiką, kaip nustatyta įvairiuose 2.4 skirsnyje minėtuose teisės aktuose.
- (97) Galiausiai, Komisija pažymi, kad nuo faktinio PSO atskyrimo dienos (2014 m. spalio 31 d.), kaip nurodė Lietuva, PSO (įstatymu paskirtas rinkti ir pervesti lėšas subjektas, kurį šiuo metu kontroliuoja OAO „Gazprom“ ir E.ON „Ruhrgas“) taps valstybės kontroliuojama įmone.
- (98) Surinktos SGD priedo lėšos bus mokamos terminalo investicinėms ir pastoviosioms eksploatavimo sąnaudoms padengti. Sąnaudos yra suvisuomeninamos panašiai, kaip tai daroma jungiamųjų dujotiekių atveju. Todėl Lietuva teigia, kad išmokėdama iš SGD priedo finansuojamą dotaciją ji nesuteikia KN ekonominio pranašumo.
- (99) Tačiau nuomonei, kad KN nesuteikiamas pranašumas, negali būti pritarta. Pagal SGD terminalo įstatymą surinktos SGD priedo lėšos yra skirtos tik KN konkrečiam SGD terminalui Klaipėdoje įrengti ir eksploatuoti, o ne kitiems rinkos dalyviams, kad šie galėtų vykdyti kitus faktinius ar potencialius SGD terminalo projektus. SGD terminalo įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nustatytas specialus SGD terminalo, kurį ketinama įrengti Klaipėdos uoste, reglamentavimas. Nors dėl rinkos sąlygų mažai tikėtina, kad privatūs subjektai savo iniciatyva imtųsi įrengti SGD terminalą Lietuvoje, tačiau jeigu taip atsitiktų, tiems privatiems subjektams būtų taikomas Gamtinių dujų įstatymas, o ne SGD terminalo įstatymas, ir jie neturėtų teisės gauti pajamų iš SGD priedo.

(100) SGD priedu suteikiamas dviejų formų pranašumas:

A) po 2014 m. gruodžio 3 d. surenkamas SGD priedas po eksploatacijos pradžios bus reguliariai išmokamas KN. Tai prilygsta dotacijai.

Per 55 metus bendra SGD priedo suma turėtų būti [***- virš 1 mlrd. EUR***] (nominaliųjų verte). Iš jo bus dengiamos su investicijomis susijusios sąnaudos, pvz., FSRU nuoma ir išpirkimas, nusidėvėjimo sąnaudos, kapitalo grąža ir pastoviosios eksploataavimo sąnaudos.

B) 2013–2014 m. SGD priedas yra veikiau finansinė apsauga arba garantija, t. y. kad KN turėtų lėšų tuo atveju, jeigu negautų būtinų finansinių išteklių iš paskolų. Šis garantijos elementas gali padėti KN derėtis dėl paskolų sąlygų, nes būsiami skolintojai būtų tikri dėl KN gebėjimo finansuoti likusias investicines sąnaudas. Šį pranašumą sunku kiekybiškai įvertinti, tačiau daugiausiai jis gali siekti 58 mln. EUR – tai suma, kurią 2013–2014 m. galėtų būti skirta KN, jeigu ji negautų investicijoms finansuoti būtinų paskolų.

3.1.2. Valstybės garantija

- (101) Pagal Pranešimą dėl garantijų³¹ valstybės garantija gali būti laikoma atitinkančia rinkos sąlygas, jeigu už ją mokama rinkos sąlygas atitinkanti kaina. Nors Lietuva neteigia, kad mokestis už 2.7 skirsnyje aprašytas garantijas atitinka rinkos sąlygas, Komisija vis vien įvertino šį klausimą.
- (102) Praktiškai Komisija taiko įvairias metodikas, kad išnagrinėtų, ar garantijos kaina atitinka rinkos sąlygas ir, jei ne, nustatytų joje pagalbos elementą. Pirma, garantijos kainą galima palyginti su panašios sumos, trukmės, užstato ir rizikos lygio garantijos, kurią teikia privatus bankas tai pačiai bendrovei arba netgi tai pačiai paskolai, kaina (*analoginis palyginimo metodas*) Antra, jeigu informacijos, parodančios rinkos sąlygas atitinkančią garantijos atlygį, nėra, galima nustatyti finansų rinkose taikomą standartinę garantijos įmoką (*lyginamojo standarto metodas*) Pavyzdžiui, palyginamos bendrovių grupės kredito išpareigojimų neįvykdymo apsigėitimo sandorių (CDS) palūkanų normų arba obligacijų pajamingumo skirtumai gali būti laikomi garantijos įmokos rinkos standartu³². Jeigu rinkos standartų nėra (arba jeigu rinkos standartai yra, kryžminiam patikrinimui atlikti), skirtingoms garantijos sąnaudų sudedamosioms dalims nustatyti, t. y. su kredito rizika susijusius numatomus nuostolius, būtiną kapitalo grąžą ir įprastą administravimo mokestį, galima taikyti sąnaudų metodą, kaip antai pagal riziką pakoreguotą kapitalo grąžą (RAROC) (*sąnaudų metodas*).

³¹ Komisijos pranešimo dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai, OL C 155, 2008 6 20, p. 10, 3.2 punkto d papunktis.

³² Tačiau tam, kad lyginamasis standartas būtų tinkamas, reikia ne tik, kad *bendrovių grupė* būtų palyginama (ypač pagal reitingą), bet ir kad atitinkama *garantiją teikianti valstybė* turėtų pakankamai gerą kreditingumą. Jei taip nėra, dėl garantijos įmokos lyginamojo standarto, nustatyto remiantis CDS, garantijos vertė atitinkamai bendrovei (ir bankui ir (arba) paskolos teikėjui) gali būti perdėta, nes CDS palūkanų normų skirtumai paprastai siejami su labai didelio kreditingumo garantais.

- (103) Apibūdintas lyginamojo standarto metodas, pagrįstas CDS palūkanų normų skirtumais arba obligacijų pajamingumo skirtumais, ir sąnaudų metodas gali būti problemiški dėl to, kad gautas rinkos sąlygas atitinkančios kainos įvertis yra tinkamas labai didelio kreditingumo garantų atveju. Tačiau šiuo įverčiu garantijos vertė atitinkamai bendrovei (paskolos teikėjui ir (arba) bankui) gali būti perdėta, jeigu valstybės garanto kreditingumas yra gerokai mažesnis. Tais atvejais galima taikyti palūkanų normų su valstybės garantija ir be jos palyginimu pagrįstą netiesioginį metodą (*normų diferencijavimo metodas*). Remiantis šiuo metodu, rinkos sąlygas atitinkanti garantijos įmoka yra nustatoma taip, kad bendra gavėjo sumokėto finansinio atlygio suma (atlygio už gautą finansavimą iš privačių trečiųjų šalių suma, garantijos įmoka ir visi mokesčiai) yra lygi bendrai palūkanų normos sumai, kurią bendrovė sumokėtų, jei gautų tokį patį valstybės negarantuotą finansavimą iš trečiųjų šalių, arba už ją didesnė³³. Kitaip tariant, rinkos sąlygas atitinkanti garantijos įmoka už valstybės garantiją yra nustatoma kaip finansavimo sąnaudų su valstybės garantija ir be jos skirtumas.
- (104) Lietuva pateikė 2.7 skirsnyje apibūdintų garantijų valstybės pagalbos elemento vertinimą, kuriame taikomas „Swedbank“ pateiktas normų diferencijavimo metodas pagal šią formulę: Rinkos sąlygas atitinkanti valstybės garantijos įmoka (%) = Kredito palūkanų norma su SGD terminalo įkeitimu be valstybės garantijos – Kredito palūkanų norma su valstybės garantija. Skaičiuodama abi kredito palūkanų normas (palūkanų normas) su valstybės garantija ir be jos, Lietuva taiko į RAROC metodą panašų sąnaudų metodą, pagal kurį kredito palūkanų norma nustatoma taip: *Kredito palūkanų norma = Taikoma kapitalo grąža neatskaičius mokesčių + Skolintų lėšų kaina + Rizikos kaina + Veiklos sąnaudos*. Skaičiuodamas kredito palūkanų normų intervalą, „Swedbank“ vertina tris scenarijus (nuosaikų, konservatyvų ir didesnės rizikos). Tuo remdamasi Lietuva nustato rinkos sąlygas atitinkančios garantijos kainų intervalą – nuo [...]per metus pagal nuosaikų scenarijų iki [...]per metus pagal didesnės rizikos scenarijų. Atėmusi 0,1 % mokesčių, kurių sumokės KN ir taikydama 2,08 % diskonto faktorių³⁴, Lietuva apskaičiavo, kad bendra 2.7 skirsnyje apibūdintų garantijų, kurių bendra suma yra maždaug 116 mln. EUR, valstybės pagalbos elemento vertė yra [...] mln. EUR–[...] mln. EUR.
- (105) Iš principo, „Swedbank“ normų diferencijavimo metodas yra pagrįstas, nes pagal jį garantijos įmoka nustatoma palyginant paskolą su valstybės garantija ir be jos. Šis metodas atitinka atsarginį metodą, nurodytą Pranešime dėl garantijų ir taikomą tuo atveju, kai finansų rinkose neįmanoma rasti tinkamo garantijos įmokos standarto.
- (106) Komisija mano, kad šiuo atveju taikyti lyginamojo standarto metodą su CDS palūkanų normų skirtumais arba sąnaudų metodą nebūtų visiškai tinkama. Kaip minėta, šis metodas gali būti problemiškas dėl to, kad gautas rinkos sąlygas atitinkančios kainos įvertis visų pirma siejamas su labai didelio kreditingumo garantais. Todėl šiuo įverčiu garantijos vertė atitinkamai bendrovei (paskolos teikėjui ir (arba) bankui) gali būti

³³ Jeigu nėra tinkamų palūkanų normos rinkos lyginamųjų standartų, paskolos palūkanų normos skirtingoms sąnaudų sudedamosioms dalims nustatyti gali būti taikomas sąnaudų metodas.

³⁴ 2,08 % diskonto faktorius lygus Lietuvos bazinės normos (1,08 %) ir 100 bazinių punktų sumai, apskaičiuotai pagal Komisijos komunikatą dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo pakeitimo (2008/C14/02).

perdėta, jeigu valstybės garanto kreditingumas yra gerokai mažesnis. Kadangi šiuo metu Lietuvos kredito reitingas yra BBB (pagal *S&P*), BBB+ (pagal *Fitch*) ir *Baal* (pagal *Moody's*), CDS palūkanų normų skirtumais pagrįstas lyginamojo standarto metodas gali būti nevisiškai tinkamas, tinkamesnis šiuo atveju būtų normų diferencijavimo metodas.

- (107) „Swedbank“ išvados priklauso nuo bendrovės kreditingumo, į kurį atsižvelgiama apskaičiuojant kredito palūkanų normas. Bendrovės kredito palūkanų normoms be valstybės garantijos apskaičiuoti „Swedbank“ taikoma įsipareigojimų neįvykdymo tikimybė (PD) yra [...]. Šis PD intervalas maždaug sutampa su kredito reitingų agentūrų skelbiamu [...] bendrovių vidutiniu įsipareigojimų neįvykdymo rodikliu³⁵. Tai reiškia, kad „Swedbank“ daro prielaidą, kad bendrovė turi [...] reitingą.
- (108) Palūkanų normoms su valstybės garantija ir be jos palyginti pagal normų diferencijavimo metodą galima taikyti (kaip tai darė „Swedbank“) RAROC metodiką. Iš principo palūkanų normas galima nustatyti ir pagal CDS imtis. Taikant „Swedbank“ nurodytą KN reitingą, t. y. maždaug [...] (įskaitant valstybės paramą), paskolos palūkanų norma³⁶ be valstybės garantijos gali būti apskaičiuota remiantis [...] reitingo bendrovių CDS imtimi. Imties³⁷ statistikos tarpkvartilinis intervalas yra 1,6–2,4 % su 2,0 % vidurkiu.
- (109) SGD terminalo hipoteka būtų padengiama gana didelė visos 116 mln. EUR pozicijos, kai nuostoliai dėl įsipareigojimų neįvykdymo (LGD) būtų maždaug 14 % (=1-100/116). Vienas būdas užstatui pagrįsti yra taikyti [...] pagrįstą korekciją³⁸. Rizikos marža būtų [...]. Kitas būdas užstatui pagrįsti būtų taikyti metodiką, kurią naudoja kredito reitingų agentūros, ir padidinti KN reitingą vienu lygmeniu³⁹. Tokiu atveju [...] reitingas padidėja iki [...] . [...] reitingo bendrovių CDS imties palūkanų normų skirtumų tarpkvartilinis intervalas yra [...] vidurkiu. Taigi, paskolos [...] reitingo bendrovei, kurios [...], rizikos marža, priklausomai nuo metodo, gali būti [...].
- (110) Paskolos su valstybės garantija atveju susigrąžinimo norma bus didesnė, nes reikalavimas valstybei paprastai siejamas su didele susigrąžinimo norma – 95 %–100 %

³⁵ Žr., pvz., *Standard and Poor's* leidinį *2012 Annual Global Corporate Default Study And Rating Transitions*, 2013 03 18, 9 lentelė, p. 29.

³⁶ Šiuo atveju vertinime daroma nuoroda tik į rizikos maržą kaip bazę normą, o paskolos mokesčiai būtų tokie patys paskolos su valstybės garantija ir be jos atveju ir į formulę nebus įtraukti.

³⁷ Imtį sudaro 43 stebimo BBB- (pagal S&P) reitingo bendrovės.

³⁸ Korekcijos koeficientas iš esmės parodo 2008 m. Orientacinių normų komunikate nustatytų įkeičiamo turto kategorijų – aukšto lygio (LGD < 30 %) ir normalaus lygio (30 % < LGD < 60 %) – LGD skirtumą. Įverčiui pagal konservatyvų scenarijų apskaičiuoti [...] korekcijos [...]. Žr. taip pat 2012 m. spalio 3 d. Komisijos sprendimo byloje SA.23600 – Vokietija – Miuncheno oro uosto 2-ojo terminalo finansavimo priemonės 111 punktą.

³⁹ Kredito reitingų agentūrų taikomas metodas (jis paaiškintas, pvz., 2011 m. rugsėjo mėn. *Standard and Poor's* leidinyje „A Guide to the Loan Market“), pagal kurį tuo atveju, kai lėšų atgavimo perspektyvos yra didelės (RR yra 70 %–90 %) emitento reitingas bus vienu lygmeniu padidintas.

(ir atitinkamai mažų LGD). Be to, įmonės kreditingumo lygis paprastai priartėja prie valstybės kreditingumo lygio, todėl KN kredito reitingas pakiltų iki valstybės reitingo lygio⁴⁰. Šiuo atveju Lietuvos reitingas yra BBB (pagal S&P). BBB reitingo bendrovių CDS imtis rodo yra 1,2–2,0 % tarpkvartilinį intervalą su 1,5 % vidurkiu. Siekiant atsižvelgti į didelę susigrąžinimo normą (atitinkamai mažą LGD), jai galima taikyti [...]korekcijos koeficientą (kaip paaiškinta pirmiau dėl atvejo, kai $LGD < [...] \%$). Paskolos su valstybės garantija rizikos marža būtų [...].

- (111) Taikant minėtomis CDS imtimis pagrįstą diferencijavimo metodą garantijos kaina būtų nuo [...].
- (112) Šiuo atveju galima teigti, kad siūlomo užstato, t. y. SGD terminalo, rinkos vertė nėra tokia, kaip teigiama. Kaip paaiškino Lietuva, SGD terminalas be valstybės paramos rinkoje nebūtų perspektyvus. Taigi, kyla klausimas, ar AB „Klaipėdos nafta“ neįvykdžius įsipareigojimų užstato vertė būtų realizuota (t. y. pardavus SGD terminalą rinkoje).
- (113) Jeigu užstatas nebūtų priimtas, garantijos kaina pagal pirmiau pateiktą formulę būtų [...].
- (114) Remiantis rinkos duomenimis, skaičiavimai pagal normų diferencijavimo metodą apibendrinti šioje lentelėje (metinės normos):

	Su užstatu	Be užstato
Bendras reitingas, kurį taiko „Swedbank“	[...]	[...]

- (115) Šiuo pagrindu galima apskaičiuoti šį pagalbos elementą, atsižvelgiant į 0,1 % mokesčių ir 2,08 % diskonto normą:

	Su užstatu	Be užstato
Bendras reitingas, kurį taiko „Swedbank“	[...] mln. EUR– [...] mln. EUR	[...] mln. EUR

- (116) Remiantis „Swedbank“ skaičiavimais, rinkos garantijos įmoka būtų nuo [...] % iki [...] %. Šis skaičiavimas labai artimas skaičiavimui pagal normų diferencijavimo metodą naudojant CDS duomenis, pagal kurį garantijos įmoka būtų nuo [...] % iki [...] % per metus (su užstatu) arba [...] % per metus (be užstato).

⁴⁰ Žr. taip pat S&P leidinį „Rating Government-Related Entities: Methodology And Assumptions“, 2010 m. gruodžio 9 d.

- (117) Remdamasi minėtais elementais, Komisija daro išvadą, kad Lietuvos metodas yra pagrįstas ir atitinka atsarginį metodą, nurodytą Pranešime dėl garantijų ir taikomą tuo atveju, kai finansų rinkose neįmanoma rasti tinkamo garantijos įmokos standarto.

3.1.3. Pirkimo įpareigojimas

- (118) Pirkimo įpareigojimas yra pranašumas SGD terminalo operatoriui, nes juo garantuojamas minimalus stabilus SGD terminalo naudojimas.
- (119) Jis finansuojamas iš valstybės išteklių, nes paskirtasis tiekėjas priklauso valstybei ir yra tas subjektas, kuris SGD terminalu naudosis garantuojamu 0,5 mlrd.³ pajėgumu ir už šį kiekį mokės dujinimo mokestį SGD terminalo operatoriui.

3.1.4. Uosto infrastruktūros naudojimo sąlygos

- (120) Skundo pateikėjas teigė, kad valstybės pagalba KN taip pat gali būti teikiama lengvatinėmis uosto infrastruktūros ir KVJUD teikiamų paslaugų naudojimo sąlygomis. Tačiau skundo pateikėjas šios skundo dalies nepagrindė.
- (121) Kaip nurodyta (11) konstatuojamojoje dalyje, KN bus tiesiogiai atsakinga už dalį būtinų uosto infrastruktūros darbų (krantinės įrenginiai virš vaterlinijos). KVJUD yra atsakinga už likusių uosto infrastruktūros darbų finansavimą. KN neturės nuosavybės teisės į uosto infrastruktūrą, nes pagal galiojančius įstatymus nuosavybės teisę į jūrų uosto infrastruktūrą gali turėti tik Lietuvos Respublika. Todėl KN bus kompensuota 50 % su krantinės statyba susijusių sąnaudų. Tačiau tada uosto infrastruktūra KN naudosis pagal sutartį su KVJUD. KN, kaip ir kiti naudotojai, turės mokėti mokestį už uosto naudojimą; ji taip pat mokės papildomą metinį mokestį už krantinės naudojimą, apskaičiuotą pagal KVJUD investicijų į uosto infrastruktūrą sumą (įskaitant KN kompensuotas nuosavas sąnaudas), atsižvelgiant į 20 metų investicijų grąžos laikotarpį ir 5 % vidinę grąžos normą (tai atitinka grąžos normą, paprastai taikomą kitiems uosto infrastruktūros plėtros projektams). Kad KVJUD negautų perteklinio pelno, metinis mokestis už krantinės naudojimą sumažinamas KN už uosto naudojimą sumokėtų mokesčių suma. Numatoma, kad KN turės mokėti [...] mln. EUR per metus nuomą už uosto infrastruktūros naudojimą⁴¹.
- (122) Ši Lietuvos pateikta informacija rodo, kad uostu bus naudojama rinkos sąlygomis, t. y. tokiomis pačiomis sąlygomis, kurios taikomos kitiems uosto naudotojams.
- (123) Visų pirma, kaip matyti iš (11) konstatuojamosios dalies, krantinės nuoma skaičiuojama remiantis KVJUD investicijomis ir KVJUD kompensuojamomis KN investicijomis į uosto infrastruktūrą, atsižvelgiant į 20 metų investicijų grąžos laikotarpį ir 5 % vidinę grąžos normą. Kadangi tai atitinka grąžos normą, paprastai taikomą kitiems uosto infrastruktūros plėtros projektams, krantinės nuoma atitinka rinkos sąlygas.

⁴¹ Ši infrastruktūra skiriasi nuo infrastruktūros, susijusios su byla SA.30742 – LT – Klaipėdos keleivių ir krovinių keltų terminalo infrastruktūros statyba (patvirtinta 2012 m. vasario 22 d.); tai papildoma infrastruktūra.

- (124) Kalbant apie KN vykdomų krantinės infrastruktūros darbų dalinį kompensavimą, tai yra natūrali pasekmė to, kad KN negali turėti nuosavybės teisės į krantinės infrastruktūrą. Komisija supranta, kad kompensacija bus pagrįsta faktinėmis KN patirtomis statybos sąnaudomis. Be to, kompensacija, kurią už tas sąnaudas sumokės KVJUD, bus įtraukta į bendrą uosto infrastruktūros investicijų sumą, kuria bus remiamasi apskaičiuojant krantinės nuomą. Taigi už su SGD terminalu susijusios uosto infrastruktūros, kurios ji pati nefinansavo, naudojimą KN mokės naudotojo mokesčių.
- (125) Krantinės nuomos sumažinimas naudotojo mokesčių dalimi, susijusia su SGD terminalo reikmėms naudojama uosto dalimi, yra susijęs su pernelyg didelio pelno KVJUD vengimo principu. Sumažinimas apsiriboja apskaičiuotų naudotojo mokesčių už terminalo naudojimą ir atitinkamai krantinės naudojimą dalimi. Jeigu šie mokesčiai nebūtų išskaičiuoti, KVJUD gautų dvigubą atlygį (per naudotojo mokesčius, susijusius su uosto naudojimu SGD terminalo reikmėms, įskaitant krantinę, ir krantinės nuomą).
- (126) Tuo remdamasi Komisija daro išvadą, kad krantinės infrastruktūros naudojimosi sąlygomis nesuteikiamas pranašumas KN.

3.1.5. PSO įpareigojimas išplėsti perdavimo sistemą

- (127) Komisija pažymi, kad PSO priskirta užduotis sustiprinti, išplėsti ir pagerinti perdavimo sistemą⁴². Be to, Lietuva nurodė, kad PSO jau kurį laiką svarsto galimybę išplėsti perdavimo sistemą, nepriklausomai nuo SGD terminalo projekto. Tuo remdamasi Komisija daro išvadą, kad išplečiant perdavimo sistemą nesuteikiamas atrankusis pranašumas KN.

3.1.6. Konkurencijos iškraipymas ir poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai

- (128) Lietuvos institucijos mano, kad SGD terminalas negali turėti poveikio konkurencijai ir prekybai, nes šiuo metu su kitomis valstybėmis narėmis nėra prekiaujama; be to, terminalas turės teigiamą poveikį konkurencijai. Tačiau SGD terminalas siūlys paslaugas (SGD iškrovimas, dujinimas ir tiekimas į perdavimo sistemą) dujų prekiautojams ir (arba) tiekėjams. Dujų rinka ES yra liberalizuota ir dujomis prekiaujama visoje ES. Todėl tikėtina, kad SGD terminalas turės poveikio konkurencijai ir taip pat paveiks prekybos modelius ES. Tai, kad įrengus SGD terminalą rinkos struktūra gali pasikeisti dėl vidutiniu laikotarpiu sustiprėjusios konkurencijos, nekeičia fakto, kad dėl to pasikeis konkurencijos ir prekybos modeliai.

3.1.7. Išvada

- (129) Remdamasi 3.1.1–3.1.6 skirsniuose nagrinėjamomis aplinkybėmis, Komisija daro išvadą, kad 2.7 skirsnyje apibūdintos valstybės garantijos, SGD priedo išmoka ir su pirkimo įpareigojimu susijusios pajamos yra valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį.

⁴² Žr. Dujų direktyvos 2003/73/EB 13 straipsnį.

3.2. Pagalbos teisėtumas

- (130) Šio sprendimo 2.7 skirsnyje apibūdintos valstybės garantijos bus teikiamos tik gavus Komisijos patvirtinimą.
- (131) SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalimi, kuria nustatomas SGD priedas SGD terminalo ir jo jungties su dujų tinklu pastoviosioms eksploatavimo sąnaudoms padengti, ir pirkimo įpareigojimu įgyvendinamos teisės dar nėra sukurtos, nes SGD terminalas dar neveikia, o SGD terminalo operatorius oficialiai nepaskirtas.
- (132) Tačiau SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalis, kuria nustatoma galimybė SGD terminalo projekto vykdytojui gauti SGD priedą investicinėms sąnaudoms, kurių nėra galimybės finansuoti iš kitų prieinamų šaltinių, padengti, jau įsigaliojo ir ja KN suteikiamos įgyvendinamos teisės, nes KN jau paskirta projekto vykdytoju. Todėl ši pagalbos priemonių dalis suteikta pažeidžiant neveikimo įpareigojimą, nustatytą SESV 108 straipsnyje.

3.3. Suderinamumas pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą

- (133) Priemonė yra susijusi su SGD terminalo įrengimu ir eksploatavimu Lietuvoje, nenumatant galimybės ilgainiui šias investicijas finansuoti įprastomis komercinėmis sąlygomis, t. y. iš bendrovės lėšų ir susigražinant lėšas iš tarifų.
- (134) Todėl Komisija mano, kad laikantis ankstesnės sprendimų priėmimo praktikos energetikos infrastruktūros srityje⁴³ 3.1.1–3.1.3 skirsniuose nurodytų pagalbos priemonių suderinamumui su vidaus rinka įvertinti reikia nustatyti, kaip jomis prisidedama prie Europos Sąjungos dujų rinkos plėtros ir dujų tiekimo saugumo Europos Sąjungoje. Todėl pagalbos priemonės vertinamos tiesiogiai remiantis SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktu, kuriame teigiama, kad „pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui“ gali būti laikoma suderinama su vidaus rinka.
- (135) Pagal nusistovėjusią Komisijos praktiką pagalbos priemonės, kuriomis remiamas energetikos infrastruktūros įrengimas, gali būti skelbiamos suderinamomis tiesiogiai pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą, jeigu jos yra būtinos ir proporcingos ir jeigu teigiamas poveikis siekiant bendros svarbos tikslo nusveria neigiamą poveikį konkurencijai ir prekybai. Komisija mano, kad tikslinga įvertinti šiuos tris klausimus:

⁴³ Žr. visų pirma Komisijos sprendimus bylose SA.35255 Pagalba PSE Operator S.A. Stanislawów jėgainei statyti; N 594/2009 Pagalba Gaz-System SA dujų perdavimo tinklams Lenkijoje; SA 33823 (2012/N) Elektros kabelis Alandai – Suomija (žemyninė); SA.31953 (2011/N) SGD terminalo įrengimas Svinoušicėje, Lenkijoje; SA.29870 (N 660/2009) Dujotiekis Rembelszczyzna – Gustorzyn (III etapas); SA.35164 Graikijos kompresorinė Nea Messimvria (2013/NN); SA.35166 (2013/NN) Graikija, aukšto slėgio gamtinių dujų vamzdynas į Aliverį; SA.35167 (2013/NN) aukšto slėgio gamtinių dujų vamzdynas Ag. Theodori – Megalopoli.

- a) Ar pagalbos priemone siekiama aiškiai apibrėžto bendros svarbos tikslo⁴⁴?
- b) Ar pagalba tinkamai parengta, kad ja būtų pasiektas bendros svarbos tikslas?
Visų pirma:
 - i. ar pagalbos priemonė yra tikslinga ir būtina, t. y. ar yra kitų, tinkamesnių priemonių⁴⁵?
 - ii. Ar yra skatinamasis poveikis, t. y. ar dėl pagalbos keičiasi įmonių elgesys?
 - iii. Ar pagalbos priemonė yra proporcinga, t. y. ar toks pat elgesio pokytis nebūtų pasiektas mažesne pagalba?
- c) Ar konkurencijos iškreipimai ir poveikis prekybai gana nedideli, kad bendra pusiaulyra būtų teigiama?

3.3.1. Bendros svarbos tikslas

- (136) Pagalbos priemone turi būti siekiama aiškiai apibrėžto bendros svarbos tikslo. Sąjungai pripažinus, kad tikslas atitinka ES valstybių narių bendrąjį interesą, tikslas laikomas bendros svarbos tikslu.
- (137) Pagal SESV 194 straipsnį, kuriant vidaus rinką ir užtikrinant jos veikimą, Sąjungos energetikos politika siekiama, be kita ko, užtikrinti energijos tiekimo Sąjungoje saugumą. Šiuo klausimu Komisija jau yra nusprendusi, kad pagalba SGD terminalams įrengti ir plėsti gali padėti stiprinti tiekimo Sąjungoje saugumą ir vidaus energetikos rinkos veikimą⁴⁶. Reglamente (ES) Nr. 994/2010 (7 konstatuojamoji dalis) Sąjunga dar kartą pripažino, kad Sąjungai skirtų dujų transportavimo maršrutų ir tiekimo šaltinių įvairinimas yra labai svarbus siekiant pagerinti visai Sąjungai ir kiekvienai valstybei narei skirtų dujų tiekimo saugumą. Be to, kaip minėta (63) konstatuojamojoje dalyje, Sąjunga pripažino, kad atsižvelgiant į galimus tiekimo sutrikimus, tam, kad dujų rinka veiktų tinkamai, reikiamas investicijas į vietos lygio dujų gavybą ir infrastruktūrą, įskaitant saugyklas ir SGD dujinimo įrengimus, reikia atlikti laiku.
- (138) Teismas taip pat patvirtino, kad tikslu garantuoti reikiamas investicijas į elektros energijos ir dujų skirstymo sistemas yra siekiama užtikrinti, be kita ko, energijos tiekimo saugumą – šį tikslą Teismas pripažino viršesniu viešuoju interesu⁴⁷.

⁴⁴ 2009 m. sausio 14 d. Bendrojo Teismo sprendimas *Kronoply prieš Komisiją*, T-162/06, Rink. p. II-1, visų pirma 65, 66, 74, 75 punktai.

⁴⁵ 2001 m. birželio 7 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Agrana Zucker ir Stärke prieš Komisiją*, T-187/99, Rink. p. II-1587, 74 punktas; 2002 m. gegužės 14 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Graphischer Maschinenbau prieš Komisiją*, T-126/99, Rink. p. II-2427, 41–43 punktai; 2008 m. balandžio 15 d. Teismo sprendimo *Nuova Agricast*, C-390/06, Rink. p. I-2577, 68–69 punktai.

⁴⁶ SA.31953 (2011/N) SGD terminalo įrengimas Svinoùiscyje, Lenkijoje; SA.35165 (2013/NN) ir SA.35977 (2012/N) Graikija: suskystintų gamtinių dujų (SGD) terminalo *Revithoussa* modernizavimas.

⁴⁷ 2013 m. spalio 22 d. Teismo sprendimo *Staat der Nederlanden prieš Essent ir kt.*, sujungtos bylos C-105/12–C-107/12, 59 punktas ir cituojama Teismo praktika.

- (139) Pagalbos priemonėmis, apie kurias pranešta, siekiama remti SGD terminalo Klaipėdos uoste įrengimą. Taigi, jomis bus stiprinamas dujinio kuro tiekimo į Lietuvą saugumas, nes SGD terminalas padės įvairinti tiekimo šaltinius, gerinti dujinio kuro tiekimo galutiniam vartotojams Lietuvoje stabilumą bei tęstinumą ir taip galiausiai sumažinti tiekimo sutrikimų riziką.
- (140) Be to, kaip minėta (73) konstatuojamojoje dalyje, SGD terminalo saugyklos pajėgumas nenutrūkstamą gamtinių dujų tiekimą pažeidžiamiausiems vartotojams užtikrins 14–30 dienų.
- (141) Kaip paaiškinta (70) ir (73) konstatuojamosiose dalyse, terminalo pajėgumas leis patenkinti Lietuvos rinkos paklausą, kai bus pagerinta perdavimo sistema, kad SGD terminalas galėtų smarkiai sumažinti dujų tiekimo galutiniam vartotojams sutrikimų riziką. Dėl dabartinės Lietuvos priklausomybės nuo vienintelio tiekimo šaltinio kyla tiekimo saugumo rizika, kuriai sumažinti būtina imtis neatidėliotinių veiksmų, kaip Komisija pripažino savo Komunikate dėl 2020 m. ir vėlesnio laikotarpio energetikos infrastruktūros prioritetų⁴⁸.
- (142) Be to, pradėjus veikti SGD terminalui gali sumažėti Lietuvos dujų saugojimo Latvijoje poreikis, todėl Latvija ir Estija⁴⁹ prireikus galėtų pasinaudoti didesniu saugojimo pajėgumu ir stiprinti savo tiekimo saugumą.
- (143) Galiausiai, kaip paaiškinta 2.10 skirsnyje, įrengus SGD terminalą Lietuvoje pagal N–1 taisyklę bus užtikrinta, kad sutrikus tiekimui iš vienos didžiausios dujų infrastruktūros, likusios infrastruktūros pajėgumų užtektų visam gamtinių dujų poreikiui patenkinti išskirtinai didelio dujų poreikio dieną, kuri pagal statistinę tikimybę pasitaiko kartą per 20 metų.
- (144) Be to, įrengus SGD terminalą ir įvykdžius kitas planuojamas investicijas Baltijos šalyse ir kaimyninėse šalyse, padidėtų regiono dujų rinkos integracija į ES, visų pirma Vidurio ir Rytų ES valstybių narių rinką. Taip bus sustiprintas visos ES tiekimo saugumas.
- (145) Taigi, kadangi planuojamu įrengti SGD terminalu padedama užtikrinti dujų tiekimo saugumą, pagalbos priemonėmis siekiama remti aiškiai nustatyto ES pripažinto bendros svarbos tikslo.

⁴⁸ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2020 m. ir vėlesnio laikotarpio energetikos infrastruktūros prioritetai. Integruoto Europos energetikos tinklo planas“ (COM(2010) 677 galutinis). Žr. pridėto poveikio vertinimo (Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, SEC(2010) 1395 galutinis) 2.5 skirsnį.

⁴⁹ Inčiukalnio požeminė dujų saugykla yra vienintelė veikianti dujų saugykla Baltijos valstybėse. Ji naudojama dujoms tiekti šildymo laikotarpiu vartotojams Latvijoje, Estijoje, šiaurės vakarų Rusijoje ir (mažesniu mastu) Lietuvoje.

3.3.2. Bendros svarbos tikslui pasiekti tinkamai parengta pagalba

3.3.2.1. Tikslinga ir būtina priemonė

- (146) Antrojoje strateginėje energetikos apžvalgoje⁵⁰ Komisija įtraukė SGD terminalus ir SGD saugyklas į priemonių, didinančių ES dujų rinkos likvidumą ir diversifikavimą, sąrašą. Komisija taip pat nurodė, kad „*suskystintos gamtinės dujos ir tokių dujų saugyklos yra svarbios siekiant ES dujų rinkas aprūpinti suskystintomis dujomis ir sukurti įvairesnius apsirūpinimo dujomis būdus. Visos ES valstybės narės tiesiogiai arba per kitas valstybes nares solidarumo pagrindu turi turėti tinkamus pajėgumus laikyti SGD: suskystinimo įrangą šalyse gamintojose ir SGD terminalus bei pakartotinio dujinimo įrangą laivuose. Tai ypač svarbu tose valstybėse narėse, kurios šiuo metu yra iš esmės priklausomos nuo vieno dujų tiekėjo*“.
- (147) SGD terminalų ir saugyklų tinkamumas siekiant bendros svarbos tikslo dar kartą pabrėžtas Komisijos komunikate dėl 2020 m. ir vėlesnio laikotarpio energetikos infrastruktūros prioritetų⁵¹, kuriame pažymėta, kad kiekviename Europos regione turėtų būti sukurta infrastruktūra, kuri leistų užsitikrinti techninę prieigą bent prie dviejų skirtingų šaltinių. Dujų tiekimo saugumo reglamente Nr. 994/2010⁵² nustatytais infrastruktūros standartais nustatomi su tiekimo saugumu susiję įpareigojimai, dėl kurių, be kitų politikos galimybių, padidėja lankstaus tiekimo (pvz., SGD) poreikis.
- (148) Dujų rinka Lietuvoje kol kas nesiėmė projekto, kuriuo be valstybės paramos būtų panašiai prisidedama prie tiekimo saugumo tikslo. Šis investicijų trūkumas yra labai ryškus rinkoje, kurioje dujų kainos yra vienos didžiausių Europoje: dujų kainos Lietuvoje yra antros pagal dydį Europoje (po Bulgarijos) ir yra gerokai didesnės nei kitose ES valstybėse narėse (įskaitant Latviją ir Estiją).
- (149) Kaip paaiškinta 2.12 skirsnyje, rinka nėra pakankamai suinteresuota investuoti į alternatyvią infrastruktūrą iš esmės dėl specifinės Lietuvos dujų rinkos padėties: joje dominuoja vienintelis tiekėjas, turintis pakankamą komercinę maržą, kad galėtų priverstinai sumažinti SGD kainas, jeigu SGD naudotojams, be SGD kainos, reikėtų papildomai mokėti dujinimo mokesį, iš kurio reikėtų padengti visas SGD terminalo sąnaudas⁵³.

⁵⁰ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui – Antroji Strateginė energetikos apžvalga. „ES energijos tiekimo užtikrinimo ir solidarumo veiksmų planas“, COM(2008) 781.

⁵¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2020 m. ir vėlesnio laikotarpio energetikos infrastruktūros prioritetai. Integruoto Europos energetikos tinklo planas“ (COM(2010) 677 galutinis, 2010 11 17).

⁵² 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 994/2010 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių, kuriuo panaikinama Tarybos direktyva 2004/67/EB, *OL L 295, 2010 11 12, p. 1–22*.

⁵³ Žr. taip pat Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2020 m. ir vėlesnio laikotarpio energetikos infrastruktūros prioritetai. Integruoto Europos energetikos tinklo planas“ (COM(2010) 677 galutinis, 2010 11 17), p. 34.

- (150) Iš (78) konstatuojamojoje dalyje pateiktų modelių matyti, kad terminale [***verslo paslaptis***]
- (151) [***veiklos strategija⁵⁴***]
- (152) [***veiklos strategija***].
- (153) Iš Lietuvos pateiktų modelių matyti, kad be SGD priedo ir pirkimo įpareigojimo SGD terminalas nebūtų konkurencingas ir perspektyvus. Jam trūktų finansavimo ir jis negalėtų vykdyti investicijų. Be pagalbos terminalo projekto nebūtų galima praktiškai įgyvendinti ir taip padėti užtikrinti tiekimo saugumą.
- (154) Kalbant apie sprendimo 2.7 skirsnyje apibūdintas valstybės garantijas, pasinaudojusi šiomis garantijomis KN galės gauti paskolą pagrindinei investicijų daliai. Tai sumažina projekto sąnaudas, bet taip pat ir pagalbos, kurią reikia finansuoti iš SGD priedo, sumą. Visų pirma gavusi valstybės garantiją KN galės gauti 116 mln. EUR, o ne 73 mln. EUR (kaip buvo planuota iš pradžių) paskolų.
- (155) Komisija pažymi, kad jokios kitos investicijos nesuteiktų Lietuvai galimybės užtikrinti tokio paties lygio tiekimo saugumą. Lietuvos ir Latvijos jungiamojo dujotiekio pajėgumo padidinimas neišspręstų Lietuvos tiekimo saugumo problemos, nes į Latviją, kaip ir į Lietuvą, gamtinės dujos yra importuojamos iš to paties vienintelio tiekimo šaltinio (OAO „Gazprom“). Padidinus saugyklos pajėgumą Latvijoje arba pastačius saugyklą Lietuvoje priklausymo nuo vienintelio tiekimo šaltinio problema taip pat nebūtų išspręsta, nes be SGD terminalo į saugyklas dujos taip pat būtų importuojamos tik iš OAO „Gazprom.“ Planuojamas Lenkijos ir Lietuvos jungiamasis dujotiekis taip pat galėtų padėti užtikrinti tiekimo saugumą Lietuvoje, tačiau šis dujotiekis nebus pradėtas eksploatuoti iki 2018–2020 m., o įrengus terminalą Lietuva galėtų pradėti laikytis N-1 reikalavimo 2014 m. gruodžio mėn., kaip reikalaujama pagal Reglamento (ES) Nr. 994/2010 6 straipsnį 1 dalį. Be to, eksploatuojant terminalą būtų užtikrinta didesnė tiekimo šaltinių įvairovė, negu naudojant jungiamąjį dujotiekį su Lenkija. Galiausiai SGD terminalą galima panaudoti kaip laikiną gamtinių dujų saugyklą, o jungiamojo dujotiekio tam panaudoti negalima (žr.(75) konstatuojamąją dalį).
- (156) Komisija taip pat išnagrinėjo pagalbos tinkamumą lygindama su kitais svarstomais SGD projektais, t. y. regioninio SGD terminalo Rytų Baltijos šalims Estijoje arba Suomijoje projektu. Komisija pažymi, kad Lietuvos padėtis yra ypatinga dėl dujų sutarčių su vieninteliu dujų tiekėju, nes šios ilgalaikės sutartys baigia galioti 2015 m. Jeigu terminalas nepradės veikti iki 2014 m. pabaigos, rizika, kad priklausymas nuo vienintelio tiekimo šaltinio apsunkins padėtį ir konkurencija nebus pakankama, dar labiau padidės. Tik SGD terminalas Lietuvoje gali padėti greitai išspręsti šią problemą atsižvelgiant į tai, kad (remiantis kitų projektų rengėjų pateikta informacija pagal Reglamentą (ES) Nr. 347/2013 nustatant bendros svarbos projektus) alternatyvūs problemos sprendimai būtų įgyvendinti tik pasibaigus ilgalaikėms dujų pirkimo sutartims. Be to, Lietuva, be Klaipėdos projekto, įsipareigojo padėti įgyvendinti

⁵⁴ [***veiklos strategija***]

(Lenkijos–Lietuvos) jungiamojo dujotiekio ir regioninio SGD terminalo Rytų Baltijos šalims projektus.

- (157) Todėl Komisija mano, kad šiomis aplinkybėmis (visų pirma dėl ypatingos rinkos padėties ir potencialaus „Gazprom“ pajėgumo sumažinti kainas tiek dėl galimai didelių kainos ir sąnaudų skirtumų, tiek dėl strateginio sprendimo trumpuoju laikotarpiu sumažinti pelningumą, kad būtų užtikrintas didesnis pelnas vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu) valstybės pagalbos suteikimas investicijoms į SGD terminalą yra tinkama ir būtina priemonė.

3.3.2.2. Skatinamasis poveikis

- (158) Lietuva įrodė, kad taikant 3.3.1–3.1.3 skirtniuose išvardytas pagalbos priemones galima pagerinti projekto finansinius rodiklius iki tokio lygio, kad pagalbos gavėjui jie būtų priimtini ir jo investicijos būtų efektyvios. Nors grynoji dabartinė vertė būtų [...], įgyvendinant projektą gauta vidinė gražos norma (VGN) per 55 metų laikotarpį būtų [...] % taikant visas pagalbos priemones (valstybės garantijas, pajamas iš SGD priedo ir pirkimo įpareigojimą). Ši VGN yra mažesnė už vidutinę svertinę kapitalo kainą (VSKK), kurią šiai pramonės šakai [...] nustatė „Swedbank“.
- (159) Taikant sektoriui apskaičiuotą VSKK, kaip diskonto normą, projekto grynoji dabartinė vertė (GDV) yra neigiama. Tačiau iš jautrumo analizės matyti, kad GDV tampa teigiama, kai taikoma [...] % arba mažesnė diskonto norma. Stiprus priklausymas nuo taikomos diskonto normos yra įprastas ilgalaikių projektų atveju, kai nedideli diskonto normos pokyčiai gali daryti didelę įtaką bendram projekto pelningumui. Taigi ilgalaikių projektų, kaip svarstomasis SGD terminalas, grynosios dabartinės vertės apskaičiavimo negalima susieti su tokia pačia verte kaip trumpalaikių projektų atveju.
- (160) Nors ir mažesnė už sektoriaus VSKK, projekto VGN vis dėlto yra pakankama, kad būtų skatinamos investicijos. Todėl reikėtų pažymėti, kad „Swedbank“ apskaičiuota VSKK buvo pagrįsta įvairiais SGD projektais, įskaitant projektus, kurių komercinė rizika buvo didesnė negu SGD terminalo Klaipėdos uoste: šiam projektui bus naudingas ir pirkimo įpareigojimas, ir garantija, kad pastoviosios eksploataavimo sąnaudos bus kompensuotos iš SGD priedo. SGD priedu ir pirkimo įpareigojimu sumažinama terminalo veiklos rizika, taigi sektoriaus VSKK gali tinkamai neatspindėti tikėtino projekto pelningumo.
- (161) Komisija pažymi, kad visų pirma sektoriaus VSKK apskaičiuojamas pagal koeficientus, kuriais daugiau reikšmės suteikiama nuosavo kapitalo kainai (67 %), remiantis 26 Europoje veikiančių dujų bendrovių vidurkiu, negu skolai (33 %). Nors toks vertinimas analitiniu požiūriu gali būti laikomas griežtu, nes naudojamas standartinis VSKK apskaičiavimas ir kapitalo įkainojimo modelis, taip pat tikėtina, kad bendrovės, vertintos siekiant nustatyti nuosavo kapitalo koeficientą, nebūtinai visapusiškai atspindi KN padėtį. Visų pirma tokie duomenys grindžiami vien tik komercine tų bendrovių veikla, kurios negalima tiesiogiai lyginti su SGD terminalo Klaipėdos uoste veikla. Todėl gali būti, kad nustatant sektoriaus VSKK pervertinama terminalo kapitalo kaina.

- (162) Jeigu pagalba nebūtų teikiama, dėl negaunamos teigiamos gražos normos ir dėl didelės neigiamos grynosios dabartinės vertės projektas nebūtų patrauklus rinkos investuotojams.
- (163) Komisija prieina prie išvados, kad projekto VGN gali būti laikoma pagrįstu projekto įverčiu ir kad dėl tokio VGN lygio atsiranda skatinamasis poveikis.
- (164) Nekalbant apie pelningumą, valstybės pagalba tam tikrai veiklai arba investicijoms neturi skatinamojo poveikio, jei pagalbos gavėjas yra teisiškai įpareigotas vykdyti tokią veiklą arba daryti tokias investicijas. Šiuo atžvilgiu planuojamo SGD terminalo įrengimas suteikia galimybę laikytis Reglamento Nr. 994/2010, tačiau šiuo reglamentu nesuteikiamas įgaliojimas vykdyti konkretų projektą. Visų pirma Reglamentu (ES) Nr. 994/2010 tam tikros įmonės arba valstybės narės nėra įpareigojamos turėti iš anksto nustatytus minimalius dujinimo pajėgumo lygius⁵⁵. Bet kokių atveju, Reglamentu (ES) Nr. 994/2010 nei Lietuva, nei KN nėra įpareigojamos įrengti SGD terminalą, kurio pajėgumas būtų iš anksto nustatytas, kad šiuo atveju pagalba turėtų skatinamąjį poveikį.
- (165) KN paskirdama projekto įgyvendinimo bendrove, valstybė taip pat paskelbė, kad suteiks KN projektui vykdyti reikalingą paramą (žr. visų pirma Seimo nutarimą Nr. XI-1050 ir Vyriausybės nutarimą Nr. 199, pateiktus šio sprendimo (24) ir (26) konstatuojamosiose dalyse). Lietuvos valstybė įsipareigojo teikti finansinę paramą terminalui įrengti prieš KN pradėdant terminalo įrengimo darbus⁵⁶.
- (166) Taigi galima daryti išvadą, kad pagalba turi skatinamąjį poveikį, nes ją teikiant gavėjas skatinamas imtis įgyvendinti projektą.

3.3.2.3. Proporcingumas

- (167) Valstybės pagalbos priemonė yra proporcinga, jei ji parengta taip, kad būtų teikiama tik mažiausia pagalba.
- (168) Kalbant apie infrastruktūrą, projekto investicinės sąnaudos sieks [...]mln. EUR, o pagalba – [...]mln. EUR, priklausomai nuo valstybės garantijos vertės ir SGD priedo 2013–2014 m. svarbos.

⁵⁵ Žr. 2013 m. balandžio 16 d. Komisijos sprendimą valstybės pagalbos byloje SA.34938 (2012/N), Lenkija „Pagalba „PGNiG“ dujų saugyklos Husove pajėgumui didinti“, 14 ir 46 konstatuojamosios dalys.

⁵⁶ Nuomos sutarties su „Höegh“ išvados pateiktos 2012 m. kovo 2 d., t. y. po to, kai valstybė pavedė KN vykdyti terminalo įrengimo užduotį ir įsipareigojo teikti KN reikalingas finansines priemones.

Iš viso investicinių sąnaudų:

000EUR	Nominalioji vertė	Dabartinė vertė
SGD terminalo infrastruktūra	131 188	131 188
FSRU ⁵⁷	[...]	[...]
<i>Nuomos mokesčiai</i>	[...]	[...]
<i>Įsigijimas</i>	[...]	[...]
Investicijų į terminalą grąža	[...]	[...]
Investicijų į FSRU grąža	[...]	[...]
Iš viso investicinių sąnaudų	[...]	[...]

Investicinė pagalba (intervalas)

000 EUR	Maža	Didelė
Valstybės garantija	4 000 ⁵⁸	14 000 ⁵⁹
SGD priedas 2013–2014 m.	0 ⁶⁰	58 000 ⁶¹
SGD priedas 2015–2069 m. (į kurį įskaičiuotos su investicijomis susijusios sąnaudos), (GDV)	444 184	444 184
Iš viso	448 184	516 184

- (169) Kalbant apie pastoviąsias eksploataavimo sąnaudas⁶² (920 mln. EUR nominaliaja verte, [...] mln. EUR GDV), visos šio sąnaudos bus padengtos iš SGD priedo.
- (170) Kalbant apie kintamąsias eksploataavimo sąnaudas, pirkimo įpareigojimas padengs 37 mln. EUR iš [...] mln. EUR nominaliaja verte.
- (171) Išreiškus nominaliosiomis vertėmis, eksploataavimo išlaidas padengiantis SGD priedas ir pirkimo įpareigojimas sudaro 957 mln. EUR.
- (172) Vertinant pagalbos proporcingumą reikia atsižvelgti į grąžą, kurią gali gauti SGD terminalas. Taikomos priemonės vidinės grąžos norma, kurią numatoma gauti įgyvendinant projektą, yra [...]%. Ši numatoma VGN yra mažesnė negu šiam sektoriui apskaičiuota [...]% VSKK. VSKK galima laikyti tikėtina tam tikros pramonės šakos mažiausia investicijų grąžos norma, pagal kurią projekto pinigų srauto GDV yra lygi nuliui.

⁵⁷ Pagal KN taikomus tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus (TFAS) KN FSRU į balansą įtrauks kaip nuosavą kapitalą. Todėl FSRU nuoma su išpirkimo galimybe įtraukiama į investiciją.

⁵⁸ Nustatant palankiausių garantijos pagalbos elemento vertę (žr. (115) konstatuojamąją dalį).

⁵⁹ Nustatant nepalankiausių garantijos pagalbos elemento vertę (žr. (104) konstatuojamąją dalį).

⁶⁰ Jeigu SGD priedas 2013–2014 m. mokamas nebus.

⁶¹ Jeigu bus sumokėtas visas SGD priedas 2013–2014 m.

⁶² Techninė FSRU priežiūra, atlyginimai, draudimas, rinkodara ir krantinės nuoma.

- (173) Be to, projekto kapitalo grąža bus reguliuojama pagal NRI nustatytą VSKK. 2014–2018 m. laikotarpiui nustatyta reguliuojama VSKK yra 7,09 %. Ši norma bus taikoma tik reguliacinei turto bazei⁶³.
- (174) Dujinimo tarifai taip pat yra reguliuojami ir jokių būdu neturi viršyti kintamųjų eksploataavimo sąnaudų.
- (175) Galiausiai NRI atidžiai stebės, kad sąnaudos būtų tinkamos ir nebūtų perteklinio pelno.
- (176) Remdamasi pirmiau išdėstytais faktais, Komisija mano, kad siekiant užtikrinti, kad dėl pagalbos iš planuojamų investicijų KN negautų perteklinio pelno, apsaugos priemonių pakanka.
- (177) Be to, siekdama teikti tik mažiausią pagalbą, Lietuvos valstybė suderino kelias pagalbos priemones. Visų pirma Komisija pažymi, kad 2013 m. ir 2014 m. SGD priedas bus mokamas tik tuomet, jei KN negalės gauti pakankamai paskolų iš bankų. Taip pat vietoj negražinamos subsidijos pasirinkus valstybės garantiją, sumažėja reikalinga pagalbos suma. Taip pat pirkimo įpareigojimu apribojama SGD priedo suma iki mažiausios įmanomos sumos, kad būtų užtikrintas investicijų efektyvumas.
- (178) Todėl atsižvelgiant į pirmiau išdėstytas aplinkybes galima daryti išvadą, kad numatomoms priemonėms suteikiama valstybės pagalba neviršija mažiausios būtinos pagalbos ir apskritai yra proporcinga.

3.3.3. Konkurencijos iškreipymas ir pusiausvyros tyrimas

- (179) Atsižvelgiant į tai, kad SGD terminalas iš esmės pritaikytas tik paklausai Lietuvoje tenkinti, nebus trukdoma rengti panašių investicinių projektų Lenkijoje ir Suomijoje.
- (180) Kalbant apie pačią Lietuvą, ši priemonė sustiprins KN konkurencinę padėtį, todėl sumažės tikimybė, kad alternatyvūs investuotojai statys SGD terminalus tame pačiame regione. Taip pat gali sumažėti poreikis importuoti dujas iš Rusijos per jungiamuosius dujotiekus.
- (181) Be to, įrengti SGD terminalą Klaipėdoje naudinga konkurencijos atžvilgiu.
- (182) Pirmiausia, taip prisidedama prie bendros svarbos tikslo – užtikrinti tiekimo saugumą – įgyvendinimo, kaip jau paaiškinta 3.3.1 skirsnyje.
- (183) Antra, Lietuvos rinka, be vamzdinams būdingų apribojimų, bus atverta visiems suinteresuotiems subjektams, o Lietuvos dujų tiekėjams bus sudarytos sąlygos turėti galimybę tiekti dujas iš įvairių šaltinių skirtingose pasaulio dalyse. Šiomis aplinkybėmis dėl šios priemonės taip pat gali padidėti prekybos dujomis tiekiant dujas į Lietuvą ir iš jos apimtys. Taigi tikėtina, kad įgyvendinant projektą bus daromas

⁶³ Į reguliacinę turto bazę bus įtrauktas jungiamasis dujotiekis, dujų apskaitos stotis, mechanizmai ir įrenginiai (įskaitant dalį investicinių sąnaudų, susijusių su krantine, kurių nekompensuojama uosto direkcija), valdymo ir apskaitos programinė įranga ir žemė (131 mln. EUR). Po įsigijimo FSRU taip pat bus įtraukta į reguliacinę turto bazę.

teigiamas poveikis konkurencijai didmeninėje ir mažmeninėje Lietuvos dujų rinkoje, taigi remiamas galutiniams vartotojams naudingas dujų kainos mažėjimas ir dujų tiekimo lankstumas. NRI stebės, ar prašant apmokėti investicines sąnaudas, jos bus pripažintos tinkamomis finansinei paramai gauti, todėl pagalba negalės būti naudojama veiklai kitose rinkose finansuoti.

- (184) Trečia, SGD terminalas bus eksploatuojamas pagal veiksmingas prieigos suteikimo trečiajai šaliai taisykles. Šiomis prieigos suteikimo taisyklėmis turėtų būti užtikrinama veiksminga galimų terminalo klientų konkurencija, kurios nauda kompensuotų neigiamą poveikį tiekėjų konkurencijai.
- (185) Ketvirta, atsižvelgiant į infrastruktūrą, pagalba terminalui turės poveikį užtikrinant, kad pasienyje SGD ir dujotiekiais tiekiamų dujų sąlygos būtų vienodos.
- (186) Šiuo atžvilgiu reikėtų pažymėti, kad dujotiekiu gamtines dujas importuojantys tiekėjai jas perka valstybiniame pasienyje, o po to gamtines dujas tiekia savo klientams, kurie naudoja valstybinę gamtinių dujų perdavimo sistemą. Nors atskiros tos sistemos dalys yra konkrečiai skirtos dujoms importuoti (pvz., dujotiekiai, skirti konkrečiai dujoms importuoti, ir dujų apskaitos stotys), visos gamtinių dujų tiekimo sąnaudos yra suvisuomeninamos ir jas apmoka Lietuvos gamtinių dujų vartotojai. Taigi gamtinių dujų importo sąnaudos apskaičiuojamos pagal formulę: Galutinio gamtinių dujų vartotojo mokama kaina = gamtinių dujų kaina už m^3 Lietuvos pasienyje + gamtinių dujų perdavimo Lietuvoje kaina už m^3 .
- (187) Skirtingai nuo gamtinių dujų importo dujotiekiu, kuriam reikia specialių jungiamųjų dujotiekių su Baltarusijos dujų perdavimo sistema, SGD tiekėjams reikia SGD terminalo, kad galėtų tiekti SGD į Lietuvos dujų perdavimo sistemą. Taigi SGD importo sąnaudos galėtų būti apskaičiuojamos pagal formulę: Galutinio gamtinių dujų (SGD) vartotojo mokama kaina = SGD kaina už m^3 Lietuvos pasienyje (SGD terminale) + gamtinių dujų perdavimo Lietuvoje kaina už m^3 .
- (188) Kadangi gamtinių dujų perdavimo kaina Lietuvoje SGD tiekėjams ir tiekėjams dujotiekiu yra vienoda, SGD ir gamtinių dujų konkurencija Lietuvos pasienyje gali būti sukurta išlaikant mažiausius SGD terminalo įkainius. SGD terminalo sąnaudų suvisuomeninimas taikant SGD priedą sudaro sąlygas gamtines dujas importuoti į Lietuvą taip pat kaip ir naudojant bet kokią kitą infrastruktūrą gamtinėms dujoms į Lietuvą importuoti dujotiekiais (įskaitant pvz., dujotiekius, skirtus konkrečiai dujoms importuoti, ir dujų apskaitos stotis). Siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi nediskriminavimo ir technologinio neutralumo principų, SGD priedas apskaičiuojamas remiantis tais pačiais principais, kurie yra taikomi dujotiekiu tiekiamų dujų tarifams:
- (a) sąnaudos suvisuomeninamos ir padalijamos visiems gamtinių dujų vartotojams;
 - (b) SGD terminalo sąnaudų suvisuomeninimas apima tuos pačius sąnaudų, kurios yra visuomeninamos už infrastruktūrą, naudojamą gamtinėms dujoms importuoti dujotiekiais, elementus, t. y. kapitalo sąnaudas ir eksploatavimo išlaidas; tačiau kintamąjį eksploatavimo sąnaudų teks sumokėti SGD terminalo naudotojams.

- (189) Atsižvelgus į tokią padėtį, galima daryti išvadą, kad indėlis siekiant bendros svarbos tikslo, taip pat teigiamas poveikis konkurencijai viršija pirmiau nurodytą neigiamą poveikį konkurencijai.
- (190) Tačiau Komisija pažymi, kad pagalbos priemonės neapribojamos vien tik investicine pagalba. Iš tiesų, SGD priedas nuo veiklos pradžios taip pat apims tam tikras pastoviąsias eksploataavimo sąnaudas, o pirkimo įpareigojimas – dalį kintamųjų eksploataavimo sąnaudų. Taigi pagalba apima sąnaudas, kurias SGD terminalo operatorius patiria vykdydamas kasdienę veiklą (FSRU eksploataavimas ir techninė priežiūra, personalo ir rinkodaros sąnaudos, draudimas, kuro sąnaudos). Skirtingai negu investicines sąnaudas padengianti pagalba, planuojama pagalba padengti eksploataavimo sąnaudas ir pirkimo įpareigojimas sudaro veiklos pagalbą, kuri įprastai nelaikoma skatinančia tam tikros ekonominės veiklos plėtrą, kaip nustatyta SESV 107 straipsnio 3 dalies c punkte.⁶⁴
- (191) Nors sudėjus visas pagalbos priemones ir įskaičiavus veiklos pagalbą pirmiau nurodytos sąlygos, visų pirma proporcingumo ir būtinybės, vykdomos, lieka abejonių, ar pagalba, apimanti taip pat ir terminalo operatoriaus eksploataavimo išlaidas, galėtų būti laikomas pagalba, suderinama su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą. Tačiau šis klausimas gali likti atviras, nes KN pavesta vykdyti visuotinės ekonominės svarbos paslaugą (VESP) ir nustatyti VESP įpareigojimai, už kuriuos kompensuojama pirkimo įpareigojimu ir SGD priedu, padengiančiu eksploataavimo sąnaudas (žr. 3.4 skirsnį).

3.3.4. Išvados

- (192) Remdamasi pirmiau pateiktais aiškinimais, Komisija prieina prie išvados, kad valstybės garantija ir SGD priedas (tiek, kiek jis apima su investicijomis susijusias sąnaudas) yra suderinami su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą.

3.4. 106 straipsnio 2 dalies taikymas

- (193) Pateikdama pranešimą Lietuva nurodė, kad KN bus pavesta eksploatuojant LNG terminalą 55 metų laikotarpį vykdyti ypatingą VESP užduotį, todėl už tai bus teikiama kompensacija pagal SESV 106 straipsnio 2 dalį.
- (194) SESV 14 straipsnyje reikalaujama, kad nepažeisdamos SESV 93, 106 ir 107 straipsnių, Sąjunga ir valstybės narės pagal savo atitinkamus įgaliojimus užtikrintų, kad visuotinės ekonominės svarbos paslaugos būtų pagrįstos principais ir sąlygomis, ypač ekonominėmis ir finansinėmis, kurios leistų joms atlikti savo užduotis. Kad teikiant tam tikros visuotinės ekonominės svarbos paslaugas būtų atliekama nustatyta užduotis, gali prireikti valstybės finansinės paramos visoms arba tam tikroms sąnaudoms, patirtoms vykdant su viešąja paslauga susijusius įpareigojimus, padengti.

⁶⁴ 1995 m. birželio 1 d. Sprendimo byloje T-459/93 *Siemens SA prieš Komisiją*, Rink. II-1675, 48 punktas. Dėl daugiau informacijos taip pat žr. 2010 m. liepos 8 d. Sprendimo byloje T-3908 *Freistaat Sachsen ir Land Sachsen-Anhalt prieš Komisiją*, Rink. II-141, 46–48 punktus; 2000 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo byloje C-156/98 *Vokietija prieš Komisiją*, Rink. I-6857, 30 punktą.

- (195) SESV 106 straipsnio 2 dalyje nustatyta: „*Įmonėms, kurioms yra patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas, arba pajamų gaunančioms monopolinėms įmonėms Sutartyse nustatytos taisyklės, ypač konkurencijos taisyklės, yra taikomos, jei jų taikymas nei teisiškai, nei faktiškai netrukdo atlikti joms patiktų specialių uždavinių. Prekybos plėtojimui neturi būti daroma tokio poveikio, kuris prieštarautų Sąjungos interesams.*“
- (196) Sąlygos, pagal kurias Komisija taiko SESV 106 straipsnio 2 dalį kompensacijoms už VESP teikimą, nustatytos bendrosiose nuostatose dėl valstybės pagalbos kompensacijos už viešąją paslaugą forma (toliau – 2012 m. VESP bendrosios nuostatos)⁶⁵. Pagal šių nuostatų 11 punktą valstybės pagalba gali būti pripažįstama suderinama su Sutarties 106 straipsnio 2 dalimi, jei ji reikalinga visuotinės ekonominės svarbos paslaugai teikti ir prekybos raidai nedaro tokio poveikio, koks prieštarautų Sąjungos interesams.

3.4.1. VESP užduoties apibrėžtis ir pavedimas ją vykdyti

- (197) 2012 m. VESP bendrųjų nuostatų 12 punkte reikalaujama, kad pagalba būtų skiriama už tikrą ir tinkamai apibrėžtą visuotinės ekonominės svarbos paslaugą.
- (198) Visuotinės ekonominės svarbos sąvoka – kintanti sąvoka, kuri priklauso, pvz., nuo piliečių poreikių, technologijų ir rinkos raidos, taip pat socialinių ir politinių prioritetų atitinkamoje valstybėje narėje. Teisingumo Teismas nustatė, kad VESP yra paslaugos, kurioms būdingi ypatumai, kurių neturi kita ekonominė veikla.
- (199) Jeigu nėra konkrečių Sąjungos taisyklių, kuriomis būtų apibrėžta VESP taikymo sritis, valstybės narės turi didelę veiksmų laisvę nustatyti, kad tam tikra paslauga yra VESP, ir už ją paslaugos teikėjui mokėti kompensaciją. Šiuo atžvilgiu Komisijos kompetencija yra ribojama tik tikrinimu, ar nustatydamas, kad tokia paslauga yra VESP⁶⁶, valstybė narė padarė akivaizdžią klaidą, ir su kompensacija susijusios valstybės pagalbos vertinimu. Jeigu konkrečios Sąjungos taisyklės yra, jos riboja valstybių narių veiksmų laisvę, nedarant poveikio Komisijos pareigai atlikti vertinimą, ar VESP buvo nustatyta teisingai, siekiant vykdyti valstybės pagalbos kontrolę.
- (200) Apskritai, specialios visuotinės paslaugos užduoties pavedimas reiškia teikimą paslaugų, kurių, atsižvelgdama vien tik į savo komercinius interesus, įmonė teikti nesiimtų arba nesiimtų teikti tokios jų dalies arba tokiomis sąlygomis. Taikydamos visuotinio intereso kriterijų, valstybės narės arba Sąjunga su tokiomis paslaugomis gali susieti tam tikrus įpareigojimus.
- (201) Todėl Komisija mano, kad su tam tikrais su viešąja paslauga susijusiais įpareigojimais nederėtų sieti veiklos, kurią patenkinamai ir su valstybės apibrėžtu viešuoju interesu suderinamomis sąlygomis, pvz., susijusiomis su kaina, objektyviais kokybės

⁶⁵ Komisijos komunikatas Europos Sąjungos bendrosios nuostatos dėl valstybės pagalbos kompensacijos už viešąją paslaugą forma (2011 m.), OL C 8, 2012 1 11, p. 15.

⁶⁶ 2008 m. vasario 12 d. Sprendimas byloje T-289/03 *BUPA ir kiti prieš Komisiją*, Rink. II-81, 166–169 punktai ir 2005 m. birželio 15 d. Sprendimas byloje T-17/02 *Fred Olsen*, Rink. II-2031, 216 punktas.

reikalavimais, tęstinumu ir galimybe naudotis paslauga, jau vykdo arba gali vykdyti įprastomis rinkos sąlygomis veikiančios įmonės.

- (202) Lietuva laiko SGD terminalą infrastruktūra, būtina tiekimo saugumui užtikrinti tiekiant dujas iš įvairių šaltinių. Siekdama šio tikslo, Lietuva mano, kad SGD terminalo operatoriui būtina nustatyti įpareigojimą eksploatuoti terminalą laikantis nediskriminacinių sąlygų reguliuojamais tarifais.
- (203) Todėl Komisija pažymi, kad pagal Sąjungos taisykles tiekimo saugumas laikomas tikslu, kuriuo gali būti pateisinami įpareigojimai teikti viešąją paslaugą (Direktyvos 2009/73 3 straipsnio 2 dalis).
- (204) Terminalo operatoriaus užduoties skiriamoji savybė yra ta, kad jis turi teikti dujinimo paslaugas bet kuriam operatoriui, kuris prašo tokių paslaugų, nepriklausomai nuo to, ar terminalas eksploatuojamas pagal poreikį, ar veikia stabiliu režimu.
- (205) Skundo pateikėjas tvirtino, kad terminalo eksploatavimas negali būti laikomas VESP, nes SGD rinka yra atvira, tarptautiniu mastu konkurencinga ir visapusiškai komercinė rinka, taip pat nėra jokių rinkos nepakankamumo požymių, kurių pagrindu SGD terminalą būtų galima priskirti VESP arba pavesti KN teikti VESP. Be to, Dujų direktyva 2009/73 ribojama valstybių narių veiksmų laisvė nustatyti, kad veikla, kuriai dabar taikomi visiškai atvertos rinkos ir konkurencijos reikalavimai, būtų VESP.
- (206) Komisija sutiktų, kad konkurencingoje rinkoje, kurioje tiekimo saugumą jau užtikrina rinkos jėgos, SGD terminalo priskyrimas VESP teikti atrodytų nepagrįstas. Tačiau Lietuvos padėtis šiuo atžvilgiu yra labai ypatinga. Komisija neneigia, kad SGD rinka iš esmės yra atvira ir tarptautiniu mastu konkurencinga rinka, vis dėlto ji taip pat pažymi, kad Lietuva kol kas prie tos rinkos prieigos neturi. Tiksliau tariant, ji yra visiškai priklausoma nuo vienintelio tiekimo šaltinio, todėl kyla tiekimo saugumo problemų (žr. taip pat (141) konstatuojamąją dalį).
- (207) Iš tiesų, kaip paaiškinta pirmiau, Lietuvai gresia rinkos nepakankamumo padėtis. Nors dujų kainos yra labai didelės, rinkoje kol kas nėra reikalingos infrastruktūros, kad Lietuva turėtų prieigą prie kitų konkuruojančių tiekimo šaltinių. Nors yra tam tikrų projektų, visų pirma Lenkijos ir Lietuvos jungiamojo dujotiekio, raidos pokyčių, vis dėlto dar kelerius metus jis nepradės veikti (šis jungiamasis dujotiekis nepradės veikti anksčiau nei 2018–2020 m.), taip pat bet kokių atveju jis nesuteiktų to paties tiekimo saugumo lygio kaip SGD terminalas (žr. (75) konstatuojamąją dalį). Rinkos nepakankamumą investuoti į SGD terminalus arba bet kurią kitą infrastruktūrą, kad Baltijos valstybės būtų integruotos į ES energetikos rinką, Komisija taip pat pripažino savo komunikate „*Integruoto Europos energetikos tinklo planas*“⁶⁷.
- (208) Be to, vien tik įrengus SGD terminalą tiekimo saugumas nebūtų užtikrintas. Tiksliau tariant, įrengus šį terminalą bus būtina jį eksploatuoti net ir sudėtingomis rinkos sąlygomis ir suteikti trečiosios šalies prieigą bet kuriam operatoriui, kuris norės

⁶⁷ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2020 m. ir vėlesnio laikotarpio energetikos infrastruktūros prioritetai. Integruoto Europos energetikos tinklo planas“, COM(2010) 677 galutinis, 2010 11 17. Žr. 3.2.3 skirsnį.

importuoti SGD ir jas tiekti reguliuojamais tarifais, nepriklausomai nuo apkrovos režimo. Tačiau atsižvelgiant į 2.12 skirsnyje aprašytą rinkos padėtį, negalima tikėtis, kad SGD operatorius turėtų paskatų ir (arba) ekonominį pajėgumą eksploatuoti terminalą rinkos sąlygomis visą jo eksploatavimo laikotarpį (t. y. per svarbiausio turto amortizavimo laikotarpį).

- (209) Kadangi terminalas bus eksploatuojamas pagal trečiųjų šalių prieigos taisyklės, tokia paslauga bus naudinga dujas tiekiantiems terminalo klientams ir galiausiai visai visuomenei (galutiniams vartotojams).
- (210) Galiausiai kalbant apie tai, kad Dujų direktyva 2009/73 būtų apribotos valstybių narių galimybės nustatyti, kad tam tikros paslaugos yra VESP, Komisija pažymi, kad kaip jau minėta (203) konstatuojamoje dalyje, priešastis, dėl kurios Lietuva mano, kad SGD terminalo operatoriui būtina nustatyti VESP įpareigojimą, tai yra užtikrinti tiekimo saugumą, yra taip pat nurodyta Dujų direktyvoje kaip teisėtas tikslas, kurio dujų sektoriuje galima siekti nustatant su viešąja paslauga susijusį įpareigojimą.
- (211) Iš šių paaiškinimų matyti, kad VESP, kurią teikti bus pavesta SGD terminalo operatoriui, yra skirta tiekimo saugumui užtikrinti. Be to, kaip bus išsamiau paaiškinta 3.4.2–3.4.9 skirsniuose, nustatyti įpareigojimai yra aiškiai apibrėžti, skaidrūs ir patikrinami. Įpareigojimai taip pat yra nediskriminaciniai. Jie bus nustatyti KN atsižvelgiant į jos specifines savybes, t. y. kaip į vienintelį VESP teikti tinkamą operatorių (žr. taip pat 3.4.4 skirsnį). Galiausiai SGD terminalas bus eksploatuojamas pagal trečiųjų šalių prieigos tvarką, taip visiems ES gamtinių dujų tiekėjams sudarant vienodas galimybes tiekti dujas Lietuvos galutiniams vartotojams.
- (212) Dėl pirkimo įpareigojimo Komisija pirmiausia pažymi, kad skundo pateikėjas taip pat pateikė Komisijai atskirą skundą, kuriame teigia, kad pažeidžiama Dujų direktyva 2009/73/EB. Iš tiesų, pirkimo įpareigojimas galėtų būti laikomas su viešąja paslauga susijusiu įpareigojimu Dujų direktyvos 3 straipsnio 2 dalies prasme, susidedančiu iš dviejų dalių: įpareigojimu kelioms elektros energijos ir šilumos tiekimo bendrovėms (klientams) nupirkti tam tikrą dujų kiekį, suderintu su įpareigojimu paskirtajam tiekėjui šias dujas jiems tiekti (tiekėjui)⁶⁸. Tačiau Komisija mano, kad šis su viešąja paslauga susijęs įpareigojimas atitinka Direktyvos 2009/73/EB 3 straipsnio 2 dalies reikalavimus. Visų pirma i) įpareigojimas yra pagrįstas dėl bendros ekonominės svarbos, nes juo siekiama užtikrinti tiekimo saugumą, kuris Direktyvoje išskirtinai pripažįstamas kaip teisėtas tikslas, kurio dujų sektoriuje galima siekti nustatant su viešąja paslauga susijusį įpareigojimą; ii) įpareigojimas yra aiškiai apibrėžtas, skaidrus ir patikrinamas (jo vykdymo rezultatų sąlygos yra aiškiai nustatytos nacionalinės teisės aktuose) ir nekelti pavojaus gamtinių dujų įmonių vienodoms galimybėms teikti paslaugas nacionaliniams vartotojams; iii) įpareigojimas yra nediskriminacinis šilumos ir elektros energijos sektoriaus įmonių, kurioms yra taikoma reguliavimo tvarka kartu siekiant užtikrinti tiekimo saugumą ir atsargas, kogeneraciją arba šilumos energijos gamybą, atžvilgiu. Juo nenustatomos nevienodos prieigos prie terminalo teisės, bet

⁶⁸ Komisijai apie su viešąja paslauga susijusį įpareigojimą pagal Direktyvos 2009/73/EB 3 straipsnio 11 dalį buvo pranešta 2013 m. spalio 31 d.

siekiami užtikrinti minimalų nenutrūkstamą terminalo eksploatavimą, kurio pagrindu suteikiama nepertraukiama prieiga pagal nacionalinės reguliavimo institucijos nustatytą reguliuojamos prieigos tvarką. Kalbant apie privalomą paskirtąjį tiekėją, jis buvo paskirtas po viešųjų pirkimų procedūros. Galiausiai įpareigojimas nustatomas vienoda dalimi visoms įmonėms, veikiančioms reguliuojamos elektros energijos ir šilumos energijos gamybos rinkos segmente; iv) įpareigojimas yra proporcinga priemonė tikslui – tiekimo saugumui – pasiekti, atsižvelgiant į poreikį užtikrinti stabilų SGD terminalo eksploatavimą, techninius FSRU apribojimus (nėra automatinės vėsinimo sistemos, t. y. FSRU reikia bent 6 arba 7 krovinių, prilygstančių apie 0,5 mlrd. m³ dujų, kurios bus per metus transportuojamos į terminalą) ir į Lietuvos rinkos sąlygas, kuriomis terminalui būtų itin sunku sukurti minimalią klientų bazę pradėjus jį eksploatuoti. Svarbiausia, su viešąja paslauga susijęs įpareigojimas nustatytas nacionalinės teisės aktuose kaip laikina reguliavimo priemonė. SGD terminalo įstatyme numatyta, kad nuo SGD terminalo eksploatavimo pradžios ji galėtų tęstis ilgiausiai 10 metų, tačiau vyriausybė galėtų nutraukti arba sustabdyti šios nuostatos taikymą anksčiau negu baigiasi ilgiausias laikotarpis, jeigu reguliavimo institucija priėtų prie išvados, kad Lietuvos gamtinių dujų rinkos pokyčiai ir integracija yra pakankami, kad būtų galima užtikrinti stabilų terminalo veikimą netaikant pirkimo įpareigojimo. Įstatyme numatytas periodinio persvarstymo mechanizmas, pagal kurį reguliavimo institucija turėtų kasmet vertinti tokias rinkos sąlygas.

- (213) VESP bendrosiose nuostatose taip pat reikalaujama, kad *„valstybės narės turėtų įrodyti, kad reikiamai atsižvelgė į viešosios paslaugos poreikius: surengė viešąsias konsultacijas arba ėmėsi kitų tinkamų priemonių, kad būtų paisoma paslaugų naudotojų ir teikėjų interesų.“* (14 punktas).
- (214) Dėl to Komisija pastebi, kad apie SGD terminalo projektą diskutuota kelis kartus Lietuvos parlamente, kuris 2007 m. patvirtino nacionalinę energetikos strategiją⁶⁹, nurodė poreikį panaikinti priklausomybę nuo vienintelio išorės gamtinių dujų šaltinio (nes dėl šios priklausomybės didėtų gamtinių dujų kainos ir nebūtų galima užtikrinti tiekimo saugumo), taip pat priėmė sprendimą dėl poreikio atlikti SGD terminalo galimybių studiją. 2010 m. rugsėjo 30 d. Lietuvos Respublikos Parlamentas priėmė nutarimą Nr. XI-1050, kuriuo pareiškė apie Lietuvos poreikį įrengti SGD terminalą ir paprašė Vyriausybės atlikti išsamią SGD terminalo projekto galimybių studiją. Šiuo pagrindu 2012 m. birželio 12 d. Lietuvos parlamentas priėmė SGD terminalo įstatymą Nr. XI-2053, kuriuo buvo įteisintas valstybės apsisprendimas įrengti SGD terminalą. Taigi matyti, kad Lietuvoje SGD terminalo projektas buvo nagrinėjamas ir viešai svarstomas jau nuo 2007 m.
- (215) Remdamasi visomis šiomis priežastimis, Komisija prieina prie išvados, kad užduoties pavidimas KN įrengti terminalą ir jį eksploatuoti pagal trečiųjų šalių prieigos tvarką ir reguliuojamais tarifais yra tikra VESP.

⁶⁹ 2007 m. sausio 18 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė nutarimą Nr. X-1046, kuriuo buvo patvirtinta 2008–2012 m. nacionalinė energetikos strategija.

3.4.2. *Pavedimo akto, kuriame nurodomi VESP įpareigojimai ir kompensacijos apskaičiavimo metodai, poreikis.*

- (216) Pagal VESP bendrųjų nuostatų 16 punktą, pavedimo akte reikia nurodyti: nustatytų įpareigojimų teikti VESP pobūdį ir trukmę, VESP teikiančią įmonę ir susijusią teritoriją, įmonei suteiktų išimtinių arba specialių teisių pobūdį, kompensacijos mechanizmo aprašą ir jos apskaičiavimo, priežiūros ir persvarstymo parametrus; kompensacijos permokos išvengimo ir grąžinimo tvarką.
- (217) SGD terminalo įstatyme yra nuostatų, kuriose išsamiai nurodomos SGD terminalo operatoriaus užduotys, įsipareigojimai ir teisės, taip pat susijusi teritorija. Visų pirma SGD terminalo įstatymu nustatoma, kad SGD terminalą valdanti bendrovė: privalo eksploatuoti SGD terminalą (SGD terminalo įstatymo 9 straipsnis) ir visiems gamtinių dujų sistemos naudotojams užtikrinti galimybes naudotis SGD terminalu nediskriminaciniais pagrindais (SGD terminalo įstatymo 10 straipsnis) ir reguliuojamais tarifais (SGD terminalo įstatymo 11 straipsnio 10 dalis).
- (218) 2012 m. vasario 15 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 199 dėl *Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymo įgyvendinimo* nustatytas pavedimas KN, kaip SGD terminalo projekto įgyvendinimo bendrovei, įgyvendinti suskystintų gamtinių dujų terminalo (įskaitant FSRU, jungiamąjį dujotiekį ir krantinę) projektą.
- (219) Kaip nustatyta SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje, bendrovė, paskirta įrengti SGD terminalą, privalo gauti gamtinių dujų skystinimo licenciją. Ši bendrovė – KN – bus paskirta SGD terminalo operatoriumi (žr. SGD terminalo įstatymo 4 straipsnio 3 dalį kartu su SGD terminalo įstatymo 2 straipsnio 5 dalimi). Tokį aiškinimą patvirtino Lietuva, paaiškindama, kad remiantis SGD terminalo įstatymu ir atsižvelgiant į projekto pobūdį bei projektui taikomus saugumo reikalavimus, labiausiai tikėtina, kad įmonė, kuriai bus pavesta eksploatuoti terminalą, yra KN. Todėl Komisija atsižvelgia į Lietuvos įsipareigojimą pavesti SGD terminalo eksploatavimą per VESP teikimo laikotarpį (žr. (221) konstatuojamąją dalį) išduodant oficialų aktą prieš eksploatavimo pradžią.
- (220) Pagal 2012 m. VESP bendrųjų nuostatų 17 punktą pavedimo laikotarpio trukmė turėtų būti grindžiama objektyviais kriterijais, pavyzdžiui, poreikiu amortizuoti neperduodamą turtą, ir iš esmės neturėtų viršyti laikotarpio, reikalingo, kad svarbiausios turtas, kurio reikia VESP teikti, nuvertėtų.
- (221) Kiek tai susijęs su trukme, Komisija atsižvelgia į Lietuvos įsipareigojimą oficialiai pavesti SGD terminalo operatoriumi vykdyti VESP per visą SGD terminalo ir jo sudedamųjų dalių eksploatavimo laikotarpį, t. y. 55 metus. Šis 55 metų laikotarpis atitinka objektyvų kriterijų, t. y. dujotiekio, jungiančio SGD terminalą su dujų tinklu, nuvertėjimo laikotarpį; šis dujotiekis yra viena iš svarbiausių turto dalių, kurios reikia VESP teikti (nes be jungiamojo dujotiekio dujos negali būti tiekiamos per SGD terminalą). Šis nuvertėjimo laikotarpis taip pat yra vamzdinių nuvertėjimo laikotarpis, į kurį atsižvelgia NRI.

- (222) SGD terminalo įstatyme taip pat nustatytos specialios SGD terminalo operatoriaus teisės. Visų pirma jame apibūdinamas ribotam įmonių skaičiui nustatomas įpareigojimas pirkti mažiausią SGD kiekį, kad būtų užtikrintas stabilus SGD terminalo veikimas. Tikslų kiekį nustatys ministras ir numatoma, kad jis bus 0,54 mlrd. m³. Šis pirkimo įpareigojimas bus taikomas tik ne ilgesniam kaip 10 metų laikotarpiui.
- (223) SGD terminalo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad SGD priedas apims pastoviąsias sąnaudas, reikalingas SGD terminalo veiklai užtikrinti (pastoviosios eksploatavimo sąnaudos). NRI nustatė išsamesnes taisykles ir tvarką, kaip SGD priedas bus nustatytas, stebimas ir persvarstomas siekiant išvengti kompensacijos permokos (žr. 2.8 skirsnį, taip pat žr. (94) konstatuojamąją dalį).

3.4.3. Suderinamumas su skaidrumo direktyva ir apskaitos atskyrimas

- (224) Pagal 2012 m. VESP bendrųjų nuostatų 18 punktą pagalba bus laikoma suderinama su vidaus rinka pagal Sutarties 106 straipsnio 2 dalį tik tuomet, jei įmonė, kai taikoma, laikosi Direktyvos 2006/111/EB. Kai įmonė vykdo su VESP teikimu susijusią ir nesusijusią veiklą, vidaus apskaitoje sąnaudos ir pajamos, susijusios su VESP, turi būti atskirtos nuo sąnaudų ir pajamų, susijusių su kitomis paslaugomis (2012 m. VESP bendrųjų nuostatų 44 punktas).
- (225) Direktyvos 2006/111/EB 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės užtikrina valdžios institucijų ir valstybės įmonių finansinių santykių⁷⁰ skaidrumą, kad būtų gerai žinoma apie: a) viešąsias lėšas, kurias valdžios institucijos tiesiogiai skiria atitinkamoms valstybės įmonėms; b) viešąsias lėšas, kurias valdžios institucijos skiria per valstybės įmonių tarpininkus arba finansų įstaigas; c) faktinį šių viešųjų lėšų panaudojimą.
- (226) Remiantis 2 straipsnio d punktu įmonė, privalanti tvarkyti atskiras sąskaitas – tai bet kokia įmonė, turinti specialią arba išimtinę teisę, valstybės narės suteiktą pagal SESV 106 straipsnio 1 dalį, arba įmonė, kuriai pavesta teikti VESP pagal SESV 106 straipsnio 2 dalį, kuri dėl to gauna bet kokios formos kompensaciją už tokią paslaugą, ir kuri taip pat vykdo ir kitą veiklą. Įmonės, privalančios tvarkyti atskiras sąskaitas, finansinė ir organizacinė struktūra privalo būti teisingai atspindėta atskiromis sąskaitomis, kad būtų gerai žinoma apie: a) įvairių veiklos rūšių sąnaudas ir pajamos; b) sąnaudų ir pajamų priskyrimo įvairioms veiklos rūšims metodai (1 straipsnio 2 dalis).
- (227) Lietuvos valdžios institucijos taip pat nurodė, kad Lietuvoje Direktyva 2006/111/EB įgyvendinama 2005 m. liepos 14 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 768. KN įtraukta į šio nutarimo įmonių, kurioms atsakinga ministerija turi taikyti skaidrumo ir apskaitos atskyrimo reikalavimus, sąrašą.

⁷⁰ Valstybės įmonė – tai bet kuri įmonė, kuriai valdžios institucijos tiesiogiai ar netiesiogiai gali daryti lemiamą įtaką dėl to, kad yra jos savininkės, dėl finansinio dalyvavimo įmonėje arba dėl to, kad tai numato įmonių veiklą reglamentuojančios taisyklės. (Direktyvos 2006/111/EB 2 straipsnio b punktas).

- (228) Lietuva dar kartą patvirtino, kad KN atliks apskaitos, susijusias su SGD terminalo veikla, atskyrimą, kaip reikalaujama Direktyvos 2006/111/EB 4 straipsnyje ir VESP bendrųjų nuostatų 12 punkte.

3.4.4. Suderinamumas su viešojo pirkimo taisyklėmis

- (229) Pagal VESP bendrųjų nuostatų 19 punktą pagalba bus laikoma suderinama su vidaus rinka pagal SESV 106 straipsnio 2 dalį tik tuomet, jei atsakinga institucija, pavesdama įmonei teikti paslaugą, laikėsi arba įsipareigoja laikytis Sąjungos viešojo pirkimo srityje galiojančių taisyklių. Skundo pateikėjas tvirtino, kad KN buvo parinkta nesilaikant ES viešojo pirkimo taisyklių.
- (230) Iš Lietuvos pateiktos informacijos matyti, kad SGD terminalo eksploatavimo užduotis, kuri bus pavesta KN, yra susijusi su tokia paslauga, kuri patenka į Direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo pirkimo viešajame sektoriuje materialinę taikymo sritį. Paslaugos vertė yra didesnė negu Direktyvos 2004/18/EB (toliau – direktyva) taikymo riba. Susitariančioji institucija yra perkančioji institucija direktyvos 1 straipsnio 9 dalies prasme, todėl priklauso tiesioginei direktyvos taikymo sričiai. Priklausomai visų pirma nuo pasirinkto mokėjimo metodo įvertinimo bei perkančiosios institucijos ir KN eksploatavimo rizikos pasiskirstymo, pavedimas yra arba viešosios paslaugos teikimo sutartis direktyvos 1 straipsnio 2 dalies d punkto prasme, arba paslaugos koncesija, kuri turi būti vertinama tiesiogiai pagal Sutartį. Pagaliau tokio klausimo spręsti iš vis nebūtina. Iš esmės KN turėjo būti pavesta vykdyti užduotį po skaidrios konkurso procedūros (jeigu sutartis yra koncesija) arba viešojo pirkimo procedūros, vykdomos pagal Direktyvos 2004/18/EB procedūrinės taisykles (jeigu sutartis yra viešosios paslaugos teikimo sutartis). Be to, atleidimas nuo viešojo pirkimo taisyklių, kuriuo remiasi Lietuva, taikomas abiejų tipų sutartims.⁷¹
- (231) Pagal Lietuvos pateiktą informaciją sutarčiai netaikoma Direktyva 2004/18/EB arba Sutarties principai, nes ji yra susijusi su esminiais Lietuvos saugumo interesais Direktyvos 2004/18/EB 14 straipsnio prasme. Šiame straipsnyje nurodyta: „Ši direktyva netaikoma viešosioms sutartims, kai jos paskelbiamos slaptomis, kai jų vykdymui pagal atitinkamoje valstybėje narėje galiojančius įstatymus ar kitus teisės aktus privaloma imtis specialių saugumo priemonių arba kai to reikalauja esminių tos valstybės narės interesų apsauga.“ Taigi jame nustatytos trys galimos netaikymo priežastys. Siekiant sudaryti sutartį be konkurso dėl trečiosios priežasties, turi būti įrodyta, kad yra realus pavojus esminiams saugumo interesams ir kad valstybės narės pasirinkta priemonė (t. y. tiesioginis sutarties sudarymas) yra tinkama tiems interesams apsaugoti ir yra proporcinga priemonė siekiamam tikslui.
- (232) SGD terminalas – ypač svarbus Lietuvai projektas. Kaip jau paašškinta, Lietuva priklauso nuo vienintelio tiekėjo savo dujų poreikiui patenkinti („Gazprom“, Rusija), jai reikia kuo skubiau rasti priegią prie alternatyvių tiekimo šaltinių, kad būtų užtikrintas tiekimo saugumas. Siekiant rasti priegią prie alternatyvių dujų tiekimo

⁷¹ Žr. 2010 m. gegužės 20 d. Bendrojo Teismo sprendimo byloje T-258/06 *Vokietija prieš Komisiją*, Rink. II-2027, 141 punktą. Taip pat žr. SESV 62 straipsnį kartu su 52 straipsnio 1 dalimi dėl laisvės teikti paslaugas apribojimo dėl visuomenės saugumo priežasčių.

šaltinių, projektą gali produktyviai įgyvendinti tik subjektas, kuris nei įmonės, nei ekonominiu lygmeniu nepriklauso nuo vienintelio tiekėjo. Tačiau jei projekto įgyvendinimo bendrovė (operatorius) būtų atrinktas pagal skaidrią konkurso procedūrą pagal Direktyvą 2004/18/EB arba Sutartį, kiltų rizika, kad konkurso metu arba vėliau jis užmegztų ryšius su vieninteliu tiekėju, todėl pastarasis galėtų daryti įtaką jo elgesiui rinkoje ir taip darytų neigiamą poveikį vykdant VESP užduotį. Iš tiesų, šiuo metu vienintelis dujų tiekėjas turi įmonės ir (arba) ekonominių ryšių su daugybe įmonių Lietuvoje, visų pirma dujų sektoriaus bendrovėmis, ir Lietuva pateikė su energetika susijusių projektų pavyzdžių, kai projektų vykdymą reikėjo nutraukti dėl vienintelio dujų tiekėjo įsikišimo skirtingais lygmenimis.

(233) Šiomis aplinkybėmis ir siekdama išvengti nederamo spaudimo arba įtakos rangovui, Lietuva priėjo prie išvados, kad projekto įgyvendinimo bendrovę (operatorių) turėtų kontroliuoti valstybė ir kad ji turėtų atitikti tam tikrus saugumo reikalavimus.

(234) Šiuo atveju valstybė visiškai kontroliuoja KN veiklą, be to, KN yra gerai patikrinta nacionalinio saugumo atžvilgiu:

- Pagal Lietuvos teisę AB „Klaipėdos nafta“ (KN) turi strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčios įmonės statusą.
- Atsižvelgiant į šį statusą pagal SGD įstatymą ir Strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių įstatymą, valstybės institucijos laiko KN ir SGD terminalo projektą ypač svarbiu nacionaliniam saugumui:
- KN taikomi padidinto saugumo (fizinio ir informacijos saugumo) reikalavimai, kuriuos nustatė Lietuvos vyriausybė ir kompetentingos vyriausybės įstaigos.
- [***saugumo apribojimai***]

(235) Galiausiai Lietuva nurodė, kad be kontrolės ir saugumo reikalavimų, projekto įgyvendinimo bendrovė ir operatorius turėjo įrodyti, kad atitinka tam tikrus techninius pajėgumus (turi patirties šiame sektoriuje arba panašioje veikloje ir gali įgyvendinti projektą ir eksploatuoti terminalą Klaipėdos uoste). Lietuva taip pat pažymi, kad KN, kaip naftos terminalą Klaipėdos uoste eksploatuojanti bendrovė, turinti pakankamai personalo ir finansinių išteklių, buvo pati tinkamiausia projekto įgyvendinimo ir terminalo eksploatavimo bendrovė.

(236) Remdamasi šiais faktais, Komisija priėjo prie išvados, kad KN turi išskirtinių galimybių teikti reikalaujamą paslaugą ir atitinka saugumo reikalavimus, būtinus projektui užbaigti, ir mano, kad šiuo atveju viešojo pirkimo taisyklės siekiant apsaugoti esminius (saugumo) interesus, kaip nustatyta Direktyvos 2004/18/EB 14 straipsnyje, netaikomos.

3.4.5. Nediskriminavimas

(237) Pagal 2012 m. VESP bendrųjų nuostatų 20 punktą „[k]ai institucija tą pačią VESP paveda teikti kelioms įmonėms, kompensaciją kiekvienai įmonei reikėtų apskaičiuoti

remiantis tuo pačiu metodu“. Kadangi aptariamoji VESP paskirta išskirtinai KN, Komisija mano, kad 2012 m. VESP bendrųjų nuostatų 20 punkto prasme diskriminavimo klausimas negali kilti.

3.4.6. *Kompensacijos suma*

- (238) Pagal VESP bendrųjų nuostatų 21 punktą „*kompensacijos suma turi neviršyti sumos, reikalingos su viešąja paslauga susijusių įsipareigojimų vykdymo grynosioms išlaidoms padengti, įskaitant nuosaičių pelną*.“ Kompensacijos suma gali būti nustatyta pagal numatomas sąnaudas ir pajamas arba faktiškai patirtas sąnaudas ir gautas pajamas arba abiejų derinį (22 punktas). Jeigu visa kompensacija arba jos dalis grindžiama numatomomis sąnaudomis ir pajamomis, tai turi būti atskirai nurodyta pavedimo akte. Jos turi būti pagrįstos patikimais ir aiškiais parametrais, susijusiais su ekonominėmis aplinkybėmis, kuriomis VESP teikiama, ir prireikus priklausyti nuo sektoriaus reguliavimo institucijų arba kitų nuo įmonės nepriklausančių subjektų vertinimo. Valstybės narės turi nurodyti šaltinius, kuriais tokios numatomos sąnaudos arba išlaidos yra grindžiamos (23 punktas).
- (239) Grynosios sąnaudos, kurios yra arba gali būti reikalingos, turėtų būti apskaičiuojamos, jei reikia arba įmanoma, taikant grynųjų išvengiamų išlaidų metodą arba taikant alternatyvius metodus, pavyzdžiui, išlaidų paskirstymu grindžiamą metodą (24, 27 punktai). Grynųjų išvengiamų išlaidų metodas pagrįstas paslaugos teikėjo grynųjų išlaidų be VESP įpareigojimo ir paslaugos teikėjo išlaidų su VESP įpareigojimu skirtumo nustatymu (25 punktas).
- (240) Nuosaičių pelną reikėtų suvokti kaip kapitalo gražos normą, kurios reikėtų vidutinei įmonei, svarstančiai, ar teikti VESP, visu pavedimo akto galiojimo laikotarpiu, apskaičiuotą atsižvelgiant į rizikos mastą (33 punktas). Jeigu deramai pagrįsta, gali būti naudojami kiti pelno rodikliai (34 punktas).
- (241) Šiuo atveju Komisija mano, kad be įpareigojimo eksploatuoti SGD terminalą operatorius terminalo apskritai neeksploatuotų. Operatorius eksploatuotų terminalą, tik jei jis galėtų gauti pakankamai pajamų sąnaudoms padengti ir nuosaičių pelną. Atsižvelgiant į 2.12 skirsnyje apibūdintas specifines Lietuvos dujų rinkos sąlygas ir terminalo eksploatavimo sąnaudas, visas sąnaudas apimanti paslaugos kaina (tarifas) būtų nepatraukli vartotojams, todėl terminalas nebūtų naudojamas. Dėl šios priežasties Komisija priena prie išvados, kad šiuo atveju nustatant kompensaciją reikia atsižvelgti būtent į SGD terminalo eksploatavimo sąnaudas.
- (242) Kompensacija nepadengia visų terminalo sąnaudų, o tik pastoviasias eksploatavimo sąnaudas ir kintamųjų eksploatavimo sąnaudų dalį (kintamosios veiklos sąnaudos patiriamos per metus atliekant 0,54 mlrd. m³ suskystintų gamtinių dujų dujinimą 10 metų).
- (243) Terminalas taip pat gaus pajamų iš dujinimo paslaugų, o terminalo operatorius turės iš šių pajamų padengti (likusias) kintamąsias eksploatavimo sąnaudas.

- (244) Kadangi dujinimo tarifas reguliuojamas ir apskaičiuojamas griežtai remiantis kintamosiomis eksploataavimo sąnaudomis, jį taikydama KN pernelyg didelio pelno gauti negali.
- (245) Kalbant apie pirkimo įpareigojimą, juo užtikrinamas stabilus terminalo darbas, tačiau jį taikant negalima gauti pelno, nes dujos, kurioms taikomas pirkimo įpareigojimas, yra dujinamos pagal reguliuojamą tarifą, kuris dengia tik kintamąsias eksploataavimo sąnaudas, susijusias su teikiama dujinimo paslauga.
- (246) Kaip nurodyta (38) konstatuojamojoje dalyje, numatoma, kad įgyvendinant projektą vidinė grąžos norma bus [...] %.
- (247) Pagal 2012 m. VESP bendrųjų nuostatų 36 punktą kapitalo grąžos norma, neviršijanti atitinkamos apskaitos sandorių normos ir papildomų 100 bazinių punktų, laikoma nuosaikia. Atitinkama apskaitos sandorių norma – tai apskaitos sandorių norma, kurios terminas ir valiuta atitinka pavidimo akte nurodytą laikotarpį ir valiutą. Jeigu VESP teikimas nėra susijęs su esmine komercine arba sutartine rizika, pavyzdžiui, jei *ex post* iš esmės kompensuojamos visos patirtos visuotinės ekonominės svarbos paslaugos teikimo grynosios sąnaudos, nuosaikus pelnas gali neviršyti lygio, kuris atitinka apskaitos sandorių normą ir 100 bazinių punktų. Toks kompensavimo mechanizmas griežtai taikomas tik tiems atvejams, kai valstybė narė gali pagrįsti, kad nėra įmanoma arba tikslinga atsižvelgti į veiklos efektyvumą ir sudaryti tokios struktūros sutartį, kuria būtų skatinama didinti efektyvumą. Ir priešingai, jeigu VESP teikimas yra susijęs su esmine komercine arba sutartine rizika, pavyzdžiui, jeigu kompensacija išmokama kaip nustatyto dydžio vienkartinė išmoka, apimanti numatytas grynąsias sąnaudas ir nuosaikų pelną, ir jeigu įmonė veikia konkurencingoje aplinkoje, nuosaikus pelnas gali neviršyti lygio, atitinkančio kapitalo grąžos normą, kuri proporcinga rizikos lygiui. Ši norma turėtų būti nustatyta, jeigu įmanoma, panaudojant kapitalo grąžos normą, kuri yra gaunama pagal panašias viešųjų paslaugų sutartis, sudarytas konkurencinėmis sąlygomis (pavyzdžiui, konkurso būdu sudarytas sutartis). Jeigu tokio metodo taikyti negalima, pateikus pagrindimą, gali būti naudojami kiti kapitalo grąžos normos nustatymo metodai, pavyzdžiui, lyginant bendrovės, susijusios su tokia pačia veikla, grąžą su vidutine svertine kapitalo kaina (VSKK), arba su vidutine kapitalo grąža tame sektoriuje per pastaruosius metus, atsižvelgiant į tai, ar praeities duomenys gali būti tinkami numatymo tikslams.
- (248) Komisija paskelbė apskaitos sandorių normos pakaitinius rodiklius, kad būtų galima taikyti VESP bendrąsias nuostatas⁷², šalyse, kuriose apskaitos sandorių normos nenustatytos. Ilgiausias apskaitos sandorių normos terminas – 10 metų. Šiuo metu Lietuvai nustatytas 10 metų pakaitinis rodiklis (LTL) yra 3,84 %. Jį padidinus 100 bazinių punktų gaunama 4,48 %. Tačiau atsižvelgiant į svarstomosios VESP trukmę (55 metai), palyginti su 10 metų terminu, nustatant šį pakaitinį rodiklį nepakankamai įvertinama apskaitos sandorių norma, kuri šiuo atveju turėtų būti naudojama kaip lyginamoji norma.

⁷² http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/swap_rates_en.html.

- (249) Bendriau tariant, Komisija mano, kad apsikeitimo sandorių norma ir 100 bazinių punktų lyginamoji norma, numatyta VESP bendrosiose nuostatose, nėra labai tinkama atsižvelgiant į šio atvejo aplinkybes. Nepaisant už viešosios paslaugos teikimą mokamos kompensacijos, SGD terminalo eksploatavimas yra komercine prasme rizikingas. SGD terminalas bus eksploatuojamas konkurencingoje rinkoje ir nors per pirmuosius 10 metų pirkimo įpareigojimu bus užtikrintas stabilus minimalus SGT terminalo darbas, tokios garantijos bent po 10 metų nebebus (paslaugai, kurią reikės teikti dar 45 metus). Taip pat Komisija pažymi, kad kompensuojamos ne visos VESP teikėjo sąnaudos, nes už suteiktą svarstomąją VESP *ex post* mokama kompensacija padengia visas pastoviasias eksploatavimo sąnaudas, bet tik mažą kintamųjų eksploatavimo sąnaudų dalį, taigi bent kintamųjų eksploatavimo sąnaudų dalis neįtraukiama į jokią kompensaciją. Galiausiai vykdant projektą negaunama naudos iš garantuojamos gražos normos. Reguliavimo institucija kas 5 metus nustatys pagal reguliacinės turto bazės VSKK. VSKK nustatoma pagal optimalią finansų struktūrą, kuria užtikrinama mažiausia kapitalo kaina. Jeigu iš veiklos KN gaus mažiau negu VSKK, jai nebus mokama papildoma kompensacija. Todėl Komisija mano, kad lyginamoji norma, kurią sudaro apsikeitimo sandorių norma ir 100 bazinių punktų, atitinkanti projekto be jokios rizikos gražą (ir su kuria susijusių tikslų duomenų trūksta Komisijai kalbant apie apsikeitimo sandorių normos pakaitinį rodiklį 55 metų trukmės projektui, kaip paaiškinta (248) konstatuojamoje dalyje), neturėtų būti taikoma šio atvejo ypatingomis aplinkybėmis.
- (250) Komisija pažymi, kad terminalo vidinė gražos norma per 55 metų laikotarpį [...] yra mažesnė negu reguliuojamoji VSKK (7,09 %) ir sektoriui apskaičiuota VSKK ([...]%).
- (251) Taigi projekto vidinė gražos norma viršija 100 bazinių punktų, palyginti su norma be jokios rizikos (apie 4,84 %), bet akivaizdžiai yra mažesnė už sektoriaus VSKK ([...]%). Šis gražos normos lygis gali būti pateisinamas atsižvelgiant į tai, kad šios VESP teikimas yra susijęs su tam tikra komercine rizika, tačiau kartu projektas tikriausiai yra geriau apsaugotas nuo rizikos negu tam tikri kiti SGD terminalų projektai ES, visų pirma tie, kurių pagrindu buvo apskaičiuota VSKK. Kompensacija už VESP ir pirkimo įpareigojimu sumažinama terminalo eksploatavimo rizika, taigi sektoriaus VSKK gali tinkamai neatspindėti tikėtino projekto pelningumo.⁷³
- (252) Komisija prieina prie išvados, kad projekto vidinė gražos norma gali būti laikoma pagrįstu projekto įverčiu ir kad jos dydis yra tinkamas.
- (253) Atsižvelgiant į efektyvumo paskatas, 2012 m. VESP bendrųjų nuostatų 39 punkte reikalaujama, kad valstybės narės skatintų teikti efektyvias kokybiškas VESP, nebent

⁷³ Komisija pažymi, kad visų pirma sektoriaus VSKK apskaičiuojamas pagal koeficientus, kuriais daugiau reikšmės suteikiama nuosavo kapitalo kainai (67 % remiantis 26 Europoje veikiančių dujų bendrovių vidurkiu) negu skolai (33 %). Nors toks vertinimas gali būti laikomas gerai pagrįstu analitiniu požiūriu, nes naudojamas standartinis VSKK apskaičiavimas ir kapitalo įkainojimo modelis, taip pat tikėtina, kad bendrovės, vertintos siekiant nustatyti nuosavo kapitalo koeficientą, nebūtinai visapusiškai atspindi gavėjo padėtį. Visų pirma tokie duomenys grindžiami vien tik komercine tų bendrovių veikla, kurios negalima tiesiogiai lyginti su VESP teikimu. Todėl gali būti, kad taikant sektoriaus VSKK pervertinama terminalo kapitalo kaina.

jos gali reikiamai pagrįsti, kad taip daryti neįmanoma arba netikslinga. Bet koks efektyvumo skatinimo mechanizmas turi būti grindžiamas pavedimo akte išdėstytais objektyviais, išmatuojamais kriterijais ir vertinamas nuo VESP teikėjo nepriklausomam subjektui atliekant skaidrią *ex post* analizę (42 punktą).

- (254) Todėl Nutarimo Nr. O3-367 11 punkte nustatytas mechanizmas, kuriuo siekiama skatinti VESP teikėją dirbti efektyviai. Tam tikroms eksploataavimo (remonto, techninės priežiūros, personalo, draudimo, rinkodaros ir administracinėms) išlaidoms NRI nustato viršutines svarstomas reguliuojamos paslaugos (čia kalbama apie dujinimą) kainos ribas. Šiuo tikslu NRI taip pat apibrėžia sąnaudas, į kurias gali atsižvelgti mokant SGD priedą. Sąnaudos, kurios viršija šią ribą ir kurių KN negali pagrįsti, nekompensuojamos. Jeigu sąnaudos yra mažesnės, kompensuojamos tik faktiškai patirtos sąnaudos.
- (255) Pagal Nutarimo Nr. O3-367 9 dalį, NRI nustatydamas gamtinių dujų sektoriaus paslaugų kainas viršutinę ribą, atsižvelgia į:
- 1) atitinkamiems verslo vienetams ir atitinkamoms paslaugoms (produktams) NRI nustatytas bei faktiškai priskirtas reguliuojamos veiklos sąnaudas, įskaitant investicijų grąžą;
 - 2) faktiškai suteiktus atitinkamų paslaugų kiekius praėjusio reguliavimo laikotarpio metu;
 - 3) palyginamų Lietuvos ir (arba) Europos Sąjungos valstybių narių kainų duomenis, iš anksto viešai skelbiamus NRI tinklalapyje;
 - 4) praėjusio reguliavimo laikotarpio KN efektyvumo rodiklius;
 - 5) suplanuotus KN veiklos pokyčius per ateinančią reguliavimo laikotarpį, įskaitant su NRI suderintų investicijų įgyvendinimą, turėsiančių poveikį sąnaudų, įskaitant investicijų grąžą, bei pateiktinų paslaugų kiekio apimčiai;
 - 6) po praėjusio reguliavimo laikotarpio įvyksiančius reikšmingus įvykius, turėsiančius įtakos sąnaudų dydžiui ir struktūrai.
- (256) Toliau Nutarimo Nr. O3-367 11.3.1 ir 11.6.1 punktuose nustatyta, kad jeigu susijusi įmonė per praėjusį reguliavimo laikotarpį veikė neefektyviai, t.y. praėjusio reguliavimo laikotarpio eksploataavimo sąnaudos (OPEX) buvo didesnės už NRI nustatytas, atsižvelgiama į NRI nustatytą šių sąnaudų metinę apimtį. Jeigu eksploataavimas buvo neefektyvus, SGD priedo mokėjimas nebus kompensuotas, taigi bus sumažintas iki NRI nustatytų sąnaudų metinės apimties.
- (257) Skatinimas dirbti efektyviai taip pat gali būti siejamas su tikslinimu pagal infliaciją. Sąnaudos, į kurias atsižvelgiama nustatant SGD priedą ir kompensaciją, bus padidintos tik pusė infliacijos koeficiento ir ne daugiau kaip 3 %.
- (258) Galiausiai Lietuva paaiškino, kad kitų efektyvumo mechanizmų nereikia, nes SGD terminalas patirs konkurencinį spaudimą. Kadangi dujinimo mokestis SGD

transportuotojams sudarys papildomas sąnaudas, palyginti su dujų importu dujotiekiu, SGD terminalas bus skatinamas veikti kuo efektyviau dėl konkurencijos su dujotiekiu tiekiamomis dujomis: kad galėtų konkuruoti, jis turės siūlyti kuo mažesnius dujinimo tarifus.

- (259) Remdamasi pirmiau pateiktais aiškinimais, Komisija prieina prie išvados, kad Lietuva nustatė efektyvumo paskatas, pagrįstas objektyviais ir išmatuojamais iš anksto nustatytais kriterijais, ir vertinamas nuo VESP teikėjo nepriklausomam subjektui, t. y. NRI, atliekant skaidrią *ex post* analizę Šiuo atveju efektyvumo paskata yra pakankama ir tinkama, nes SGD terminalui konkurencinį spaudimą darys veikiantys dujų jungiamieji tinklai.

3.4.7. *Kompensacijos permokos nebuvimas*

- (260) 2012 m. VESP bendrųjų nuostatų 16 punkto e papunktyje reikalaujama, kad pavedant teikti paslaugą būtų nustatyta kompensacijos permokos išvengimo ir grąžinimo tvarka. Kompensacijos permoka turėtų būti suvokiama kaip įmonės gauta kompensacija, viršijanti 21 punkte nurodytą pagalbos sumą per visą sutarties laikotarpį (47 punktas).
- (261) NRI kasmet tikrina sąnaudų tinkamumą prieš kiekvienais metais nustatydamą metinį SGD priedą, taip pat prieš išduodama leidimą mokėti SGD priedą, tikrina, ar sąnaudos buvo iš tiesų patirtos. Be to, NRI nustato investicijų grąžos normą ir privalo užtikrinti, kad operatorius gautų tik nuosaikų pelną.
- (262) Šiuo pagrindu Komisija mano, kad Lietuvos teisės aktuose nustatyta pakankamai gera permokos išvengimo tvarka.

3.4.8. *Papildomi reikalavimai*

- (263) VESP bendrųjų nuostatų 51 ir tolesniuose punktuose nustatyti papildomi reikalavimai, taikomi išskirtinėmis aplinkybėmis, kai tikėtina, kad pagalba gali smarkiai iškraipyti konkurenciją taip, kad prekybos plėtojimui būtų daromas toks poveikis, koks prieštarautų Sąjungos interesams.
- (264) Svarstomu atveju tokių išskirtinių aplinkybių nėra. Visų pirma teikiant VESP konkurencija nėra iškraipoma taip, kad tai prieštarautų Sąjungos interesams. Iš tiesų, SGD terminalas sujungs Lietuvą su likusia ES dujų rinkos dalimi, o jį eksploatuodama Lietuva turės prieigą prie pasaulinės SGD rinkos nediskriminaciniu pagrindu (trečiųjų šalių prieigos tvarka). Tiesą sakant, įgyvendinant šį projektą didmeninėje ir mažmeninėje dujų rinkoje konkurencija bus skatinama. Kaip matyti iš (185)–(189) konstatuojamosiose dalyse išdėstytos informacijos, konkurencija nebus iškraipoma taip, kad prieštarautų bendrai dujų tiekimo naudojantis dabartiniais ir būsimais jungiamaisiais tinklais svarbai. Galiausiai SGD terminalo pajėgumas yra pritaikytas tik Lietuvos rinkai, todėl nebus daroma neigiamos įtakos kitiems SGD terminalų

projektams Lenkijoje ir Estijoje arba Suomijoje. Todėl Komisija mano, kad papildomų reikalavimų nustatyti nereikia⁷⁴.

3.4.9. Skaidrumas pagal 2012 M. VESP bendrąsias nuostatas

- (265) Lietuva atitinka skaidrumo reikalavimus, nustatytus 2012 m. VESP bendrųjų nuostatų 60 punkte. Visų pirma teisinės nuostatos jau yra paskelbtos, taip pat bus paskelbtos ir SGD priedo sumos.

3.4.10. Išvada dėl pagalbos suderinamumo pagal 2012 m. VESP bendrąsias nuostatas

- (266) Remdamasi 3.4.1–3.4.9 skirsniuose pateiktu nagrinėjimu, Komisija prieina prie išvados, kad SGD priedu ir pirkimo įpareigojimu pagrįsta veiklos pagalba atitinka 2012 m. VESP bendrųjų nuostatų sąlygas, todėl yra suderinama su vidaus rinka pagal SESV 106 straipsnio 2 dalį.

3.5. SGD priedo suderinamumas su Dujų direktyva ir SESV 30 ir (arba) 110 straipsniais

- (267) Skundo pateikėjas teigia, kad Dujų direktyvoje 2009/73/EB ir Dujų reglamente (EB) Nr. 715/2009 draudžiama nustatyti perdavimo mokesčius siekiant padengti sąnaudas, kurios yra nesusijusios su perdavimu, taip pat draudžiamas perdavimo ir SGD terminalo veiklos kryžminis subsidijavimas. Skundo pateikėjas teigia, kad SGD priedas iš tiesų yra specialus mokestis, o ne teisėta perdavimo tarifo dalis, imamas iš perdavimo sistemos operatoriaus ir mokamas tik vienai šaliai bendrovei. Todėl tai yra mokestis, draudžiamas SESV 30 ir (arba) 110 straipsniais.
- (268) Dėl Dujų direktyvos 2009/73/EB ir Dujų reglamento (EB) Nr. 715/2009 Komisija pažymi, kad SGD priedas nėra būtent perdavimo mokestis ir jo paskirtis nėra padengti perdavimo sąnaudų dalį. Jis taip pat nėra perdavimo mokesčio dalis, kurią būtų galima atskaityti iš perdavimo sistemos operatoriaus siekiant kryžminio SGD terminalo veiklos subsidijavimo. Kaip skundo pateikėjas teisingai nurodė, SGD priedas – specialus mokestis, naudojamas SGD terminalo (investicinėms ir eksploatacines) sąnaudoms finansuoti. Jeigu šis specialus mokestis yra aiškiai įvardytas ir neatitinka perdavimo sistemos operatoriui kaip perteklinis pelnas už perdavimo užduoties vykdymą, Dujų direktyvoje 2009/73/ ir Dujų reglamente (EB) Nr. 715/2009 nedraudžiama, kad įgalinti perdavimo sistemos operatoriai rinktų valstybės nustatytus specialius mokesčius iš dujų naudotojų.
- (269) Komisija primena, kad SESV 30 ir 110 straipsniai taikomi alternatyviai. SGD priedas yra įtrauktas į bendrą vidaus prekių apmokestinimo sistemą, nes jis nėra mokestis, nustatomas importavimo metu arba už importą. Taigi jį vertinti reikia pagal SESV 110 straipsnį. Komisija pažymi, kad dėl SGD priedo iš kitų valstybių narių importuojamiems produktams nustatytas mokestis nėra didesnis negu mokestis,

⁷⁴ Žr. taip pat 2013 m. rugsėjo 18 d. Komisijos sprendimo byloje Valstybės pagalba Nr. SA.37030 (2013/N) – Airija – Valstybės turto pardavimas, 44–45 konstatuojamąsias dalis.

nustatytas panašioms arba konkuruojantiems vidaus produktams. Iš tiesų, Lietuvoje dujų gavybos nėra, todėl visos reikalingos dujos yra importuojamos. Taigi SGD priedas neprieštaruoja SESV 110 straipsniui.

4. IŠVADOS

Komisija apgailestauja, kad Lietuva, pažeisdama SESV 108 straipsnio 3 dalį, pradėjo taikyti pagalbos priemonės dalį, susijusią su investicijomis (t. y. SGD priedą 2013–2014 m.).

Tačiau remdamasi pirmiau išdėstytu vertinimu, ji nusprendė laikyti pagalbą suderinama su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą dėl investicinės pagalbos ir pagal 106 straipsnio 2 dalį dėl veiklos pagalbos.

Jeigu šiame rašte yra konfidencialios informacijos, kuri neturėtų būti atskleista trečiosioms šalims, prašome pranešti Komisijai per penkiolika darbo dienų po šio rašto gavimo. Jeigu Komisija negaus pagrįsto prašymo iki nustatyto termino pabaigos, ji laikys, kad sutinkate, kad informacija gali būti atskleista trečiosioms šalims ir kad visas šio rašto tekstas autentiška kalba būtų skelbiamas interneto svetainėje adresu

<http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm>.

Prašymą registruotu paštu arba faksu prašome siųsti

European Commission
Directorate-General for Competition
Directorate for State Aid
State Aid Greffe
1049 Brussels
Belgium
Faksas 0032 22961242

Pagarbiai,

Komisijos vardu

Joaquín ALMUNIA
Pirmininko pavaduotojas